

Moderata kvinnor
i europeisk hetluft

Moderata kvinnor i europeisk hetluft

REDAKTÖR: INGER RENÉ

SÄLLSKAPET FÖR MODERATA KVINNORS HISTORIA

TIDIGARE UTGIVNING:

Moderata pionjärer. Kvinnor i politiskt arbete 1900–2000 (2004)

Moderata kvinnor i stat och kommun efter 1909.

Om färgstarka kvinnor i det kommunalgrå (2009)

Moderat föregångare, inspiratör och förebild.

Britt Mogård till minne (2012)

Moderat med klubba, grep och penna.

Fru talman Ingegerd Troedsson (2014)

Sveriges Moderata Kvinnoförbund.

Det första självständiga politiska kvinnoförbundet i Sverige (2015)

Moderat kvinnokraft.

Statsråd intervjuas om regeringsåren (2017)

Sällskapet för Moderata Kvinnors Historia

Moderatkvinnorna

Box 2080

103 12 Stockholm

Tel. 08-676 80 00

www.moderatakvinnorshistoria.se

Årsavgift för medlemskap i Sällskapet för Moderata Kvinnors Historia
1 000 kr för ständigt medlem, pg 10 40 29-4, swishnummer 1230192211.

© Sällskapet för Moderata Kvinnors Historia och författarna 2019

REDAKTION Inger René, Hanna Broberg, Ingrid Erneman,

Ann-Cathrine Haglund och Ann-Marie Petersson

OMSLAG OCH GRAFISK FORM Majbritt Hagdahl

TRYCK Linderoths Tryckeri i Vingåker 2019

ISBN 978-91-519-3018-3

INNEHÅLL

Förord 7

Inledning 9

MARGARETHA AF UGGLAS

Europa – som en tanke 13

KARIN FALKMER

Min väg till Europaparlamentet 28

CHARLOTTE CEDERSCHIÖLD

Övertygad europé 37

GUNILLA CARLSSON

Från Vadstena till New York 49

LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN

Minnen, tankar och reflektioner 58

ANNA MARIA CORAZZA BILDT

Fred Frihet Framtid 67

ANNA KINBERG BATRA

Nybyggare! 77

JELENA DRENJANIN
Moderat politik i ett europeiskt sammanhang 83

MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN
Europarådet – en viktig doldis 91

ANN-CATHRINE HAGLUND
Moderata kvinnor i tidigt europeiskt samarbete
EFU/EUW 107

Förkortningar 111

Personregister 115

FÖRORD

I föreliggande bok berättar nio moderata kvinnor om sitt arbete och sina erfarenheter i den europeiska hetluften. Det är lärorika och spännande skildringar av hur man tar sig fram och gör sig gällande i det europeiska sammanhanget för att kunna driva frågor och kunna påverka. Man fylls av beundran inför dessa initiativrika och skickliga moderata kvinnor och deras engagerade arbete som ju också bedrivs långt hemifrån och kan medföra tröttande resor och andra privata påfrestningar.

Moderata kvinnor var pionjärer när det gäller europeiskt samarbete. Redan 1960 gick Högerens Kvinnoförbund med i Europeiska Kvinnounionen EFU/EUW, ett samarbetsorgan med syftet att främja samarbete och erfarenhetsutbyte mellan kvinnor av samma politiska uppfattning från Europas olika länder. Ett stort antal moderata kvinnor har alltsedan dess varit engagerade i europeiskt samarbete inom EFU/EUW men också inom andra organisationer, inom Europarådet och inom Europeiska Unionen.

Sällskapet för Moderata Kvinnors Historia bildades 2001 med syftet att sprida kunskap om moderata kvinnors insatser, stödja och stimulera forskning, sprida skrifter samt på olika sätt hålla denna kunskap levande. Som organisation arbetar vi för att vår historia skrivs och våra pionjärer skildras. Vi hoppas också att våra böcker ska stimulera till ytterligare forskningsinsatser.

Denna bok är Sällskapets sjunde bok. Under vårt arbete

med våra böcker har vi upprepade gånger noterat den uppenbara risken att om inte vi skriver om moderata kvinnors historia och deras insatser så glöms de bort, hur framgångsrika de än varit. Risken är ännu större när dessa framgångsrika insatser har bedrivits utomlands. Det känns därför särskilt angeläget att med denna bok få lyfta fram dessa nio kvinnor.

Sällskapet riktar ett varmt tack till de kvinnor som ställt upp och generöst delat med sig av sina erfarenheter. De har skildrat både glädjeämnen och svårigheter och givit oss läsare en både intressant och spännande bild av hur det är att verka i ett europeiskt sammanhang.

Vi vill också tacka Arvid Lindmans 60-årsfond och Stiftelsen Första Junifonden för ekonomiskt stöd till utgivningen av denna bok.

Ann-Cathrine Haglund

Ordförande Sällskapet för Moderata Kvinnors Historia

Inledning

INGER RENÉ

Sällskapet för Moderata Kvinnors historia har tidigare givit ut sex böcker om moderata kvinnor i politiskt arbete från 1900-talets början till nu. Det har handlat om arbete i kommuner och landsting/regioner och i riksdag och regering. Sällskapetets devis är att ”det som ingen skriver om det glöms bort”. Om inte vi gör det gör ingen annan det. De tidigare böckerna har i stort behandlat politiskt arbete inom Sveriges gränser men världen förändras och olika former av gränsöverskridande politiskt samarbete har etablerats som EU, Europarådet och EFU. I den bok som du nu håller i din hand har vi bitt tidigare ledamöter i dessa organ att skriva om sina erfarenheter av europeiskt samarbete. Vi har mötts av ett mycket positivt gensvar. Våra skribenter skriver öppenhjärtigt om svårigheter och tillkortakommanden men också om framgångar, vänner för livet och ovärderliga nya kunskaper som gett ökad förståelse för bekymmersamma situationer. När man läser de olika bidragen är det lätt att förstå att det ligger mycket arbete bakom – vi är stort tack skyldiga våra skribenter. Förhoppningen med denna bok är att våra skribenters beskrivningar och erfarenheter skall öka förståelsen för och nyfikenheten på internationellt samarbete.

Ett gemensamt drag hos de nio skribenterna är att de är osedvanligt modiga – de vågar t.o.m. gå emot den egna partigruppen! De är också osedvanligt generösa när det gäller uppskattande omdömen om såväl likasinnade som menings-

motståndare. För att underlätta läsandet kommer några korta kommentarer:

Under 68-våren arbetade Margaretha af Ugglas på Svenska Dagbladets ledarredaktion. Studentrevolution över hela Europa och inte minst här hemma. Husockupationer och maoism präglade tiden – var man inte politiskt aktiv blev många det då! Mycket initierat berättar Margaretha om ett Europa som en tanke och en väg till det nära samarbete vi ser i dag. Intressanta möten och en del ängsliga bromsklossar kantade vägen. Margaretha ger oss en historielektion om en tid som är nödvändig att minnas för att bättre förstå dagens situation.

Det måste varit en hisnande känsla för Karin Falkmer när hon som en av fem riksdagsledamöter var med på Korfu när medlemsavtalet mellan Sverige och EU undertecknades 24 juni 1994. En bild från Karins rapport som det är svårt att glömma är en bit av järnridågränsen – inte minst med tanke på den utveckling som nu äger rum i Europa. Att sammanträdeskulturen är väldigt olika mellan EU:s länder beskriver Karin uttrycksfullt!

Frågan om organiserad brottslighet och cybercrime skulle Charlotte ta hand om i LIBE-utskottet. I dag kan vi konstatera att 29 av hennes förslag nu efter 20 år är aktuella här hemma! Vänskap och nätverk betyder mer än man kan ana – läs om konfliktlösande vid matbord eller om när Charlotte vann över Göran Persson! Att lilla Sverige skulle få en talmanspost var inte det självklara men så blev det – det är att gratulera Charlotte och oss.

Ett telefonsamtal hon inte glömmer fick Gunilla Carlsson – hon hade mycket oväntat vunnit provvalet till EU-parlaments-

valet 1995. Första MUF:aren till EU! Sveriges första nationella politiker med egen hemsida – viktigt eftersom Gunilla poängterar vikten av att ha dialog med hemmaplanen. Hur det går om man trotsar partiledningen (EPP) beskriver Gunilla dramatiskt – gissa vem som vann?

Vad gör man om man kommer in i EU nio månader efter alla andra, frågade sig Lisbeth Grönfeldt Bergman. Jo, det gäller att skaffa sig egna arenor som att arbeta för kvinnligt företagande och entreprenörskap inte minst i Polen, Ungern och de baltiska staterna – det ledde till ett vice ordförandeskap och lyckat genomslag på flera håll. Ett uppdrag som valövervakare i Pakistan blev mer än dramatiskt!

Få har en bakgrund så knuten till EU:s grundbult FRED som Anna Maria Corazza Bildt. Läs om hennes erfarenheter av krig på Balkan och slutsatser hon dragit när det gäller fortsatt utveckling av EU. Med ett engagemang för Europa som bygger såväl på hjärta som hjärna har Anna Maria arbetat för att föra hem EU-frågor till de svenska köksborden – det kan gälla barns rättigheter, jämställdhet, matsvinnet – ingen fråga är för stor eller för liten.

Anna Kinberg Batra plöjde ny mark som Moderaternas första ”kanslichef” i Bryssel. En fråga från Gunnar Hökmark på dansgolvet under valvakan hösten 1995 var omöjlig att tacka nej till och ändrade Annas liv. Anna började jobba som kanslichef för den svenska delegationen med Margaretha af Ugglas i spetsen. Ett nybyggarprojekt kallar Anna det, där udda språkkunskaper (holländska) kom till exceptionellt god användning.

Jag vet vad som kommer att krävas och jag vet att mitt tålmod kommer att prövas, tänkte Jelena Drenjanin när hon valdes till

talesperson i jämställdhetsfrågor i Europarådet (47 länder). 78 procent av ledamöterna i Jelenas kommitté är män – är det därför det är så svårt att få förståelse för att det finns en koppling mellan demokrati och barn? Ordet demokrati har väldigt olika innehåll i olika länder konstaterar Jelena men «krav på förändringar blåser överallt».

Det intressantaste, mest omtumlande uppdrag jag haft, säger Marietta de Pourbaix-Lundin om uppdraget i Europarådet. Det känns att jag kunnat göra skillnad för många. Det gäller att inte vara rädd när man under en valövervakning upptäcker valfusk. Inte alla vågar gå emot Putin men Marietta är stolt över att ha hamnat i hans ”svarta bok”. Av skäl som man läsa sig till är Marietta inte längre välkommen till Ryssland.

MARGARETHA AF UGGLAS

INTERVJUAVD AV ELISABETH PRECHT

Europa – som en tanke

Det här är historien om många enskildas insatser i partiet och i politiken, förklarar Margaretha af Ugglas. Hon ser sig själv som en del av en "rörelse" som träget arbetat för att Sverige ska vara en integrerad del av Europa. Och, säger den tidigare utrikesministern, omvälvande saker har hänt i Europa under de cirka 60 år sedan hon lockades till politiken. Glöm inte bort, påminner hon, att moderaterna tidigt tog ställning för ett medlemskap i EU, redan 1961. "Jag minns när Per Unckel berättade att han engagerade sig i politiken i samband med Ja-till-Europa-parollen i valet 1962."

Historia är centralt för Margaretha af Ugglas liksom att det är enskilda människor med idéer och erfarenheter som har skapat den sakpolitik som i sinom tid förändrat den europeiska kartan. I en ledare i *Svensk Tidskrift* (där Margaretha af Ugglas var den första kvinnliga redaktören 1980–1990) kunde man samma år som järnridån och Berlinmuren föll, läsa "det är tack vare behjärtade insatser under lång tid av västeuropeiska och amerikanska politiker för att återupprätta Västeuropa och bygga en stark atlantisk allians, som murarna nu rivs mellan öst och väst och de östeuropeiska folken får en möjlighet till självbestämmande".

Europa – som en tanke

Historien om europeisk samverkan och EU började redan i andra världskrigets slutskede då olika försök gjordes att skapa en europeisk allians. Sommaren 1947 bildades European Parliamentary Union (EPU) med inspiration av Winston Churchill. Vid samma tid sjuösatte riksdagsmannen Erik Arrhén från Högerpartiet en parlamentarisk kommitté för en europeisk union. Bland de cirka 30 medlemmarna fanns Karl Wistrand (H).

– Min pappa Hugo Stenbeck kände Karl Wistrand som ibland var hemma hos oss, berättar Margaretha af Ugglas.

Karl Wistrand deltog 1949 i Europarådets första möte: ”Det var en allmän uppfattning på mötet att viljan att giva efter på nationella synpunkter till förmån för samarbete visade sig vara långt säkrare och långt fastare än vad till och med Europatankens varmaste förkämpar väntat att den skulle vara,” skrev Wistrand efteråt.

Europarådet var länge den enda europeiska plattformen för svenska politiker. Rådets syfte var och är att värna de mänskliga rättigheterna i Europa.

På frågan om vad som bidragit till att Margaretha af Ugglas allt från unga år intresserat sig för internationella frågor svarar hon:

– Jag var privilegierad och fick resa i ungdomen. Första gången var jag med min bästa väninna på språkresa i England. Efter gymnasiet var jag i Connecticut i ett år. Då var jag 18 år och lärde bland andra känna en pojke som flytt med sin familj från Ungern 1956. Deras öde berörde mig.

Senare studerade hon *Business Administration* i USA och säger att hon var influerad och fascinerad av USA och expansionen västerut. Tillbaka i Sverige avslutade hon en examen på Handelshögskolan i Stockholm och blev civilekonom. Det var

Margaretha af Ugglas och Göran Lenmarker presenterar rapporten "Säkerhet i öppen tid" (1997). Foto Tobias Röstlund.

1964 och hon hade börjat intressera sig för partipolitik. Hon tog intryck av Gunnar Heckscher som var ny ledare för Högerpartiet. Han förespråkade ett närmande till Västeuropa och ett svenskt medlemskap i EEC/EU.

– Det vara bara Högerpartiet som drev på i europafrågan, konstaterar hon.

Vad övertygade dig om att Sverige behövde bli en integrerad del av Europa?

– Det fanns en känsla att vi i partiet var europavänner och att Sverige borde anknyta till Europa, inte bara vara med i FN och ha kontakter med utvecklingsländer som Socialdemokraterna ville. Denna känsla var stark hos mig.

Hon förklarar att inställningen till europasamverkan blev allt mer positiv i partiet från 1960-talet och framåt.

– Internationellt inflytande och avspänningspolitik påverkade oss mycket. Politiker som Gorbatsjov, Thatcher och Rea-

gan förstärkte denna process. På 1980-talet kom en ideologisk strömkantring, särskilt i de anglosaxiska länderna.

År 1966 anställdes Margaretha af Ugglas på *Veckans Affärers* börsredaktion.

– Jag var hjälpredda till österrikiskfödde ekonomijournalisten CR (Carl Robert) Pokorny. Och 1968 började jag på *Svenska Dagbladets* ledarredaktion med att sammanställa pressklipp. Stegvis fick jag skriva mer och mer.

Det här var en tid som kännetecknades av studentrevolter, husockupationer och maoism. Var det dramatiskt?

– Jag var ung och levde med tiden. Det var först senare som jag blev en aktör, förklarar Margaretha, som 1966 hade gift sig med Bertil af Ugglas.

– Bertil och jag började intressera oss för borgerlig politik i början av 1960-talet. Han fick fler och fler uppdrag för partiet och blev partisekreterare 1969.

Bertil af Ugglas var även gruppleddare för Moderaterna i riksdagen från 1976 till 1977, samma år som han gick bort.

– Mitt engagemang började på kvinnosidan. Jag blev medlem i Högerpartiets Oscars-Gärdets Kvinnoförening i Stockholm, berättar Margaretha af Ugglas.

– På ett av de första mötena träffade jag Ingrid Sundberg och blev djupt imponerad av henne. Jag följde henne under många år och hon var engagerad i internationella frågor.

Ingrid Sundberg var moderat riksdagsledamot 1971–1991.

På *Svenska Dagbladet* var Margaretha af Ugglas den första som skrev om u-landsfrågor.

– De äldre herrarna ansåg att frågan var oviktig. Dessutom kunde de inte något i ämnet. Det här var under den tid som biståndet byggdes upp och inte var förknippat med några krav från Sverige som givare. Biståndet gick dessutom till stor del till socialistiska regeringar, förklarar Margaretha af Ugglas och tillägger:

– Det var en väldigt politiserad tid på grund av Vietnamkriget och Olof Palmes engagemang i frågan.

Hon berättar om Gösta Bohman som myntade begreppet ”inrikes utrikespolitik”, det vill säga att det fanns en inrikespolitisk bakgrund till socialdemokratins skarpa vänstervridning av den svenska utrikespolitiken. Margaretha af Ugglas förklarar att man här tydligt ser skillnaden mellan det socialdemokratiska engagemanget för tredje världen och Moderaternas för Europa.

– Socialdemokraterna ville inte bli en del av Europa, de hade ett mer globalt perspektiv. Länder nära ansågs kollidera med neutralitetspolitiken.

Margaretha af Ugglas konstaterar att hon under tiden på *Svenska Dagbladet* började bli allt mer involverad i politiken.

– Jag fick olika uppdrag för Stockholmsförbundet och till slut stod jag på riksdagslistan ... och valdes in. Det var 1973, samma höst som Olof Palme inför valet höll ett uppmärksammat tal om den avlidne kungen vilket säkert spelade sin roll för Socialdemokraternas valseger den hösten.

Det var valet före valet 1976 när de borgerliga tog makten efter socialdemokratiskt styre i över 40 år!

Europa i riksdagen

Januari 1974 lämnade Margaretha af Ugglas *Svenska Dagbladet* och blev moderat riksdagsledamot på heltid, vilket hon var fram till 1995. Europa stod högt på hennes agenda.

– Inom partiet ledde jag en näringspolitisk arbetsgrupp. 1978 presenterade vi en rapport och föreslog att Sverige skulle gå med i de europeiska strukturerna, bland annat i EG/EU. Det gick ju inte så bra för Sverige på 1970-talet. Och vi var nu flera yngre i partiet, som var intresserade av Europa.

Det är omvittnat att ställningstagandet för medlemskap i EG/EU upprörde Gösta Bohman.

– Han ogillade att vi tog upp frågan om att det vore bra för Sverige att gå med i EG. Det gav han uttryck för på sedvanligt sätt, förklarar Margaretha af Ugglas och tillägger:

– Moderaterna samregerade ju med Centern som var negativa till EG/EU.

Hennes intresse för Europa höll dock i sig och 1988, när Moderaterna blev första parti med observatörsstatus i Europaparlamentet, blev hon den första att utses. Hon säger att det var Carl Bildts initiativ som förverkligades, bland annat med brittisk hjälp.

– Lord Henry Plumb (Europaparlamentet 1979–1999) var oerhört positiv till att vi svenskar skulle vara med i partisamverkan inom European Democratic Group, EDG, med Danmark och Storbritannien och som samarbetade med European People's Party, EPP.

EPP hade till att börja med endast kristdemokratiska partier som medlemmar men så småningom, inte minst efter insatser av Helmut Kohl, CDU, närmade sig Kristdemokrater och center-högerpartier varandra och EPP-gruppen växte.

– Vi blev snart aktiva medlemmar i EPP och kunde bidra till moderniseringen av EPP:s idéprogram, förklarar Margaretha af Ugglas.

Som observatör lärde hon sig om den politiska vardagen i Europaparlamentet:

– Jag fick kunskap om hur man får inflytande och jag fick ett Östeuropa-perspektiv. Muren hade ju inte fallit ännu, förklarar hon.

Moderaterna hade redan tidigare börjat ta aktiv del i det europeiska politiska nätverket European Democrat Union, EDU, och International Democrat Union, IDU.

– I EDU spelade österrikarna en stor roll. De bidrog till att

Gunnar Hökmark och Margareta af Ugglas möter Taiwans representant i Sverige. Foto privat.

vi och andra började intressera oss på allvar för utvecklingen i hela Östeuropa. Självt var jag inom ramen för EDU på *fact-finding*-resa till Polen och träffade bland andra Lech Walesa. Vi var på varvet där han arbetade, berättar Margaretha af Ugglas.

I *Svensk Tidskrifts* årsbok 1982 berättade hon om "det socialistiska system som så grundligt och ohjälpligt avslöjat sitt rätta ansikte i Polen. För en icke-socialist ligger det nära till hands att säga: äntligen! Äntligen är förlåten riven. Äntligen är propagandafaserna bortsopade och det kommunistiska förtrycket framträder i all sin brutalitet."

"Moderaterna hade lagt in en högre ideologisk växel i utrikes- och säkerhetspolitiken redan under sensommaren 1982, när rapporten 'Fred och frihet i Europa. Utgångspunkter för en realistisk svensk fredspolitik under 1980-talet' publicerades",

skriver Ann-Sofie Dahl i boken *Du gamla, du fria*. I rapporten utvecklades tankar om att politisk och ekonomisk frihet för de central- och östeuropeiska staterna var en förutsättning för en beständig fred i Europa.

Men medlemskap i EU låg trots allt fortfarande långt ner på den politiska dagordningen. Fortfarande på en moderat partistämman tidigare under 1980-talet var EU en splittrande fråga. Och Socialdemokraterna var fortfarande emot ett medlemskap.

– Då kämpade jag och Gunnar Hökmark mot en inre böjelse (i partiet) att inte gå för hårt fram i Europafrågan. Anledningen var bland annat att man ville ta hänsyn till de övriga borgerliga partierna och inte spräcka borgerligt samförstånd.

Margaretha af Ugglas säger att situationen liknade den 1978 när Gösta Bohman var kritisk till EU-medlemskap – bådadera bromsades av hänsyn till andra borgerliga partier.

– Att föreslå något utanför sossarnas traditionella utrikespolitiska ramar var tabu.

– Mitt intryck är att Karin Söder och kanske även Thorbjörn Fälldin var ängsliga för att avvika från den socialdemokratiska utrikespolitiken. Det fanns en stor oro för att överge det konsensus som Socialdemokraterna etablerat.

Socialdemokraternas inställning till EEC/EU manifesterades i det så kallade Metalltalet som hölls av statsminister Tage Erlander inför Metallarbetarförbundets kongress 1961. Detta var samma år som Storbritannien för första gången sökte medlemskap i EU och europafrågan blev föremål för en omfattande debatt bland annat i Sverige. Talet, som var skrivet av Sverker Åström och Olof Palme, argumenterade emot medlemskap i EEC/EU. De menade att medlemskap i första hand var oförenligt med Sveriges neutralitet.

– De diskuterade hela tiden som att svensk neutralitet var en nödvändighet. Men vi såg ju hur frihet hade kommit till

väst, och vi ville se en liknande frigörelse i öst. Socialdemokraterna använde svensk neutralitet som en ursäkt för att inte engagera sig i europeiska strävanden.

Men världen förändrades. Fler och fler insåg att den verklighet som skapats av de svenska Socialdemokraterna inte fungerade tillfyllest. Samtidigt stod det klart att ekonomin i Sovjet och övriga öststater stagnerat, ja rent av backade.

Baltisk befrielse

Parallellt med tanken att Sverige borde bli en aktiv del av Europa så växte den moderata solidariteten med de tidigare kommunistiska länderna i öst. Och det som framför allt kom att identifiera Margaretha af Ugglas tid som utrikesminister (1991–1994) var Sovjetunionens fall och de baltiska staternas kamp för sin frihet. Men redan långt tidigare hade hon börjat arbeta för frihet i Östeuropa.

– Inspirerad av Otto von Habsburg som motionerat i Europaparlamentet om de baltiska staternas utsatta position och deras rätt till frihet skrev jag 1983 en interpellation som utrikesminister Lennart Bodström svarade på och som uppmärksammades i pressen. Det kommunistiska huset började redan vackla något. Och Bodström svarade ovanligt välvilligt.

I interpellationsdebatten slog hon fast att det ”rått en generad tystnad om de baltiska folkens öde.” Men redan tidigare, påpekar hon, hade moderata riksdagsledamöter som Per Olof Strindberg och Birger Hagård hållit Baltikumfrågan levande genom att motionera i riksdagen. 1984 tog Gunnar Hökmark (M) initiativet till artikelserien ”Det glömda Europa” i *Svensk Tidskrift*. Där uppmärksammades förtrycket i Öst- och Centraleuropa. Men Socialdemokraterna kämpade emot. Det mest famösa uttalandet i frågan stod utrikesminister Sten Anders-

son för när han vid ett besök i Sovjetunionen så sent som i december 1990 svarade ”nej” på frågan om Estland var ockuperat.

Margaretha af Ugglas förklarar att Moderaterna stöttade de baltiska staterna i olika europeiska fora och att Carl Bildt var avgörande i kontakterna med amerikanerna – att de blev positiva till den baltiska självständigheten. Och som utrikesminister bjöd hon senare in flera av de som hade utvisats vid baltutlämningen efter andra världskriget.

Maart Laar, två gånger premiärminister i Estland och även försvarsminister, har sagt om Margaretha af Ugglas att hon är ”rättrådig och beslutsam”. Hon berättar:

– I regeringsställning tredubblade vi biståndet till de baltiska staterna. Och vi byggde ut personkontakterna. Carl Bildt spelade en avgörande roll som statsminister. Vi ville undvika att Baltikum blev ett nytt Balkan.

– För Socialdemokraterna blev det en omvändelse under galgen. De insåg till slut att utvecklingen höll på att springa ifrån dem. De erkände sent om sider att kommunismen fallit och de såg även att svenska ekonomiska intressen skulle bli lidande om isolationspolitiken fortsatte. Vi tog över regeringsansvaret i rätt tid, säger Margaretha af Ugglas.

Regeringen Bildt

Frågan om EU och Europa kom från slutet av 1980-talet att nära förknippas med de östeuropeiska staternas självbestämmande. Snart stod det klart att ”endast ett ekonomiskt och politiskt starkt EG kan, vid sidan av Förenta Staterna, axla bördan av att hjälpa Östeuropa. Det är inte ännu så, som det ibland låter, att Östeuropa består av hägrande marknader. Östeuropa är fattigt och saknar köpkraft. Det blir västs skattebetalare som får stå för hjälpen och betala för de insatsvaror som de

nedgångna östekonomierna så väl behöver.” Än en gång varnades för att Sverige utan EU-medlemskap skulle blir en ”stagnerande randstat i norr utan röst i de betydelsefulla europeiska rådslagen”. (Ledare *Svensk Tidskrift* 1989)

Hösten 1991 tillträdde regeringen Bildt och Margaretha af Ugglas utsågs till utrikesminister. Vid denna tid hade Sverige sökt medlemskap i EG/EU. Men med regeringen Bildt, förklarar Mikael af Malmberg i boken *Europa – historiens återkomst* (Gidlunds Förlag, 1998), kom betydelsen av den hävdvunna neutralitetspolitiken att tonas ner till förmån för en ”en klar europeisk identitet” i säkerhetspolitiken.

Knappt två veckor efter att hon tillträtt intervjuades utrikesministern i *Svenska Dagbladet* (1991-10-19) och påpekade att Socialdemokraterna inte var med på tåget vad gällde Baltikum. En inställning som de snart tvingades revidera. En statsomvälvning var på väg att förändra världen som vi dittills känt den: I slutet av augusti utropade de tre baltiska staterna sin självständighet och den 26 december 1991 hände det som få trodde skulle ske: Sovjetunionen upplöstes.

Utrikesminister af Ugglas förklarade för *SvD*: ”grundläggande är det positivt att Sovjetunionen rör sig i demokratisk riktning, att vi får fria, självständiga baltiska stater.” Samtidigt, menade hon, fanns det kraftiga orosmoment i själva sönderfallsprocessen ”som vi måste vara mycket, mycket uppmärksamma på”.

– När Sovjet upphörde och Ryssland tog vid så var det med Jeltsin vid rodret. Jag hade bra kontakt med utrikesminister Andrej Kozyrev. Både jag och Carl Bildt träffade honom. Han var en relativt europeisk politiker. Men det här var fortfarande under demokratiseringsåren med hopp om och eufori för fortsatt demokratisering. Så fortsatte det i princip under hela 1990-talet, förklarar Margaretha af Ugglas.

Förändringarna i öst innebar ett säkerhetspolitiskt para-

digmskifte. Den moderata utrikespolitiken innebar en orientering mot ett aktivt svenskt deltagande i de europeiska säkerhetsstrategierna. Sverige tog bland annat över ordförandeskapet i den Europeiska Säkerhetskonferensen, ESK (från 1995 Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, OSSE/OSCE). ESK hade bildats i början av 1970-talet som ett forum för pågående politiska förhandlingar mellan öst och väst. Med Margaretha af Ugglas och det svenska ordförandeskapet 1993 blev OSSE ett verktyg i arbetet med att bistå Öststaterna i demokratiseringsprocessen.

– ESK var ett viktigt instrument för vår strävan att sprida stabilitet österut. Vi hade ordförandeskapet under Jugoslavi-enkrisen. Jag åkte till Belgrad och träffade Milosevic – det var som att tala med en stenvägg, säger hon och skakar på huvudet.

Hon besökte även nordiska bataljoner i Sarajevo och Tusla. Tio tidigare Sovjetrepubliker hade blivit medlemmar i ESK 1992. Utrikesminister Margaretha af Ugglas hälsade beslutet med glädje. ”När Ugglas talade vid torsdagens möte presenterade hon ett svenskt förslag, enligt vilket de nya medlemmarna skall lotsas in i ESK-processen med hjälp av ett stödprogram. Tanken, som fick positivt mottagande, är att gamla ESK-medlemmar skall ställa expertis till förfogande på olika områden.” *Dagens Nyheter* (1992-01-31). Det var detta som Margaretha af Ugglas och Moderaterna så lyckosamt gjorde även i de baltiska staterna: som mentorer delade de med sig av kunskap, erfarenheter samt kontakter.

Äntligen EU-medlemskap!

Den formella vägen till EU inleddes den 1 juli 1991 då den svenska socialdemokratiska regeringen lämnade in en ansö-

kan om medlemskap. 1994 hölls en folkomröstning där ja-sidan vann. Den 1 januari 1995 blev Sverige medlem i EU tillsammans med Finland och Österrike. Men redan i slutet av mars året innan var överenskommelsen klar mellan Sverige och EU:s medlemsstater. Avtalet undertecknades vid ett EU-toppmöte på Korfu sommaren 1994. Utrikesminister Margaretha af Ugglas var med.

– Det var en stor svensk delegation som åkte till Korfu för att vara med vid undertecknandet av avtalet, berättar hon och tillägger att det var ett viktigt ögonblick för Sverige.

Fredstanken var en central del i Europapolitiken efter andra världskriget. ”Medan man i Sverige uteslutande såg Europafrågan som ett handelspolitiskt problem, var ett enat Europa för många människor på kontinenten i första hand en fredstanke,” skriver Mikael af Malmborg i boken *Europa - historiens återkomst*. Han förklarar att Metalltalet 1961 sågs som ”ett utslag av svensk självtillräcklighet ...”

I dag är få medvetna om denna diskussion. Fredstanken har av många rent av glömts bort.

Margaretha af Ugglas påpekar:

– Det finns oroande tendenser inom EU. Exempelvis den politik som förs av den ungerske ledaren Victor Orban och ledarna i Polen. Men, och det får vi aldrig glömma, EU är en stark kraft för demokrati och mänskliga rättigheter. I EU kan vi samlas kring och förverkliga dessa värderingar.

Efter valet 1994 tillträdde en S-regering och Margaretha af Ugglas blev åter riksdagsledamot. Hon utsågs av Moderaterna att leda partiets grupp av europaparlamentariker samt att sätta igång Moderaternas arbete i Bryssel.

– Anna Kinberg Batra var min första assistent där, berättar Margaretha af Ugglas och ler åt tanken på att Kinberg Batra senare blev partiledare för Moderaterna.

Även i Europaparlamentet arbetade Margaretha af Ugglas

med en hel del öst-västfrågor och för att länderna i den tidigare sovjetiska maktsfären skulle inlemmas i EU. Hon förde – tillsammans med Anna Kinberg Batra – pennan vid författandet av en Östersjörapport som i sinom tid antogs av Europaparlamentet.

– EU:s utvidgning var av stort nationellt intresse för Sverige, säger Margaretha af Ugglas.

Hon förklarar att Sveriges säkerhet, ekonomi, sociala och miljömässiga framsteg då liksom nu främjades av samarbete med samtliga länder runt Östersjön och i Centraleuropa. Och detta inom ramen för EU.

Hur var det att arbeta i Europaparlamentet jämfört med den svenska riksdagen?

– Det var kolossalt annorlunda. Det är förstås inte så märkligt när det handlar om väldigt många parlamentariker från många olika länder. Det var och är definitivt en svårighet för Sverige och svenska partier att vi är så få. Men kom ihåg att parlamentet bara är en del av EU:s funktionssätt. Rådet och kommissionen har avgörande makt.

Hon säger att det är ett problem med denna maktfördelning eftersom den skapar mycket byråkrati, vilket försvårar ett effektivt agerande.

Margaretha av Ugglas trivdes med arbetet i Bryssel men ville inte ställa upp igen när det senare blev frågan om att väljas till Europaparlamentet.

– Jag hade rest så mycket och ville hem till Stockholm. Men jag hade valts till vice ordförande i EPP och reste ändå en hel del till Bryssel fram till oktober 2002 då jag avgick från det uppdraget. Senare var jag, som ordförande för Jarl Hjalmarsonstiftelsen, med i den första *executive board* för det som skulle bli EPP:s tankesmedja: Wilfried Martens Centre for European Studies.

När tiden i Bryssel var över skrev Margaretha af Ugglas

tillsammans med Anna Stenbeck ett inlägg i *Svensk Tidskrift* (nr 2, 2004) och förklarade hur de olika partigrupperna i parlamentet, exempelvis EPP, är mer betydelsefulla än de flesta tror. ”Betydelsen av partisamarbetet i Europaparlamentet och i parlamentsgrupperna kan inte nog understrykas. Det är här det europeiska demokratiska samtalet utvecklas och det är här grunden läggs för vad som så småningom också av gemene man kan komma att uppfattas som en normal och förhoppningsvis begriplig politisk dialog av betydelse i vardagen.”

Referenser:

- Från Myrdal till Lindh – svenska diplomatprofiler (Gidlunds Förlag 2010)
av Maj-Inger Klingvall och Gabriele Winai Ström.
- Europa – historiens återkomst (Gidlunds 1998) redaktör: Sven Tägil, kapitel av Mikael af Malmberg.
- Den ståndaktiga nationalstaten – Sverige och den europeiska integrationen 1945-1959 (Lund University Press 1994) av Mikael af Malmberg.
- Du gamla, du fria – Moderat utrikespolitik från Högerparti till Alliansregering (Medströms Bokförlag 2014) av Ann-Sofie Dahl.
- Inrikes utrikespolitik (Gebers 1970) av Gösta Bohman.
- ”Miljarder anslås till Baltikum” i Svenska Dagbladet 1991-10-19
Arkiv Svensk Tidskrift: <http://www.svensktidskrift.se/svensk-tidskrift-100-ar/>

MARGARETHA AF UGGLAS

- Ledarredaktionen på Svenska Dagbladet 1968–1974*
Redaktör för Svensk Tidskrift 1980–1990
Riksdagsledamot 1974–1995
Ordförande i svenska sektionen av EFU 1981–1991
Suppleant i Europarådets svenska delegation 1988–1991
Utrikesminister 1991–1994
Ledamot av Europaparlamentet 1995–1996

KARIN FALKMER

Min väg till Europaparlamentet

Fred

Den 8 maj 1945 satt jag på kanten av Poseidon i Göteborg och upplevde hur hela Götaplatsen och Avenyn fullkomligt kokade av jublande människor. Jublet över freden den dagen är ett av mina starkaste barndomsminnen. Samtidigt sitter bilderna från ett sönderbombat Europa och de fasansfulla skildringarna från koncentrationslägren för evigt kvar inom mig. Dessa starka barndomsintryck har tveklöst format min inställning och mitt agerande senare i livet. För mig handlar EU om att väva samman länder och folk i ekonomiskt och politiskt samarbete för att skapa frihet och förhindra nya krig i Europa. Jag är utbildad gymnastikdirektör och efter 28 år i skolans värld blev jag riksdagsledamot för Västmanlands län 1987.

Frihet

För mig var europasamarbetet viktigt och i riksdagen arbetade jag i de utskott, kommittéer och förberedande organ som banade vägen till Sveriges medlemskap. Under denna period hade vi många möten mellan politiker från såväl medlemsländer som ansökarländer. I oktober 1990 gästade en grupp ungerska politiker riksdagen, bland dem Veronica Takacs från Budapest. Hon hade deltagit i den paneuropeiska picknicken i

augusti 1989, då flera hundra östtyskar flydde över den ungerska gränsen. Veronica var med och klippte sönder gränstaggtråden, vilket blev starten till att proppen började gå ur DDR. Bara några månader senare rasade Berlinmuren. Järnridån monterades ner, våra grannländer började sin frihetsprocess och själva sökte vi medlemskap i EU.

Med orden *Glöm oss inte, det var ju vi som fick bollen i rullning* vädjade Veronica Takacs att vi inte skulle glömma Ungern. Som påminnelse skickade hon till mig en bit av den taggtråd som klipptes sönder under den historiska picknicken vid gränsen mellan Ungern och Österrike.

I mars 1991 for jag och en riksdagskollega till Estland och Lettland för att med vår närvaro visa vårt stöd. Vi fick söka visum på sovjetiska ambassaden. Flygresan från Stockholm till Tallin tog mindre än en timme. Så nära ligger Estland, ett land präglat av svensk historia, som varit helt avskärmat från oss. Vid mitt första besök fanns det fortfarande sovjetiska trupper på gatorna i Tallin och någon månad tidigare hade de röda baskrarna intagit civildepartementet i Riga och skjutit ihjäl sju personer i parken utanför. För våra grannländer som varit fast

Gränstråd – en bild av järnridån. Foto privat.

bakom järnridån framstod medlemskapsförhandlingar med EU som ett avgörande steg mot frigörelse.

Med möjlighet att påverka!

Medlemsavtalet mellan Sverige och EU undertecknades på Korfu den 24 juni 1994. Då var jag en av fem riksdagsledamöter som deltog som representanter för Sveriges riksdag. När Sverige blev medlem i EU 1995 var det riksdagens partier som utsåg de första svenska europaparlamentarikerna och jag hade den stora lyckan att vara en av de fem utvalda från Moderaterna.

För oss Moderater var den viktigaste frågan på europainivå att öppna för medlemskap i EU för länderna bakom den rivna järnridån. Margaretha af Ugglas, väl känd och högt respekterad, rivstartade med denna fråga som stod högst på vår dagordning. Hennes rapport om utvidgningen, som enhälligt antogs av parlamentet, blev nyckeln till att starta medlemskapsförhandlingar med våra nära grannar på andra sidan Östersjön, med Ungern och med de övriga ansökarländerna.

Turbulens kring kommissionärskandidater

Mitt liv som europaparlamentariker startade med avfärd hemifrån Skinnskatteberg halv sex på morgonen den 4 januari 1995 för att efter sex timmars resa tillbringa hela trettonhelgen på möten i Bryssel. Jacques Santer var nyvald ordförande för kommissionen och medlemsländerna hade utsett sina kommissionärskandidater. För första gången hade Europaparlamentet fått makt att godkänna den nya kommissionen och nu skulle kandidaterna utsättas för tre timmar långa förhör av

Svenska ledamöter bevittnar undertecknandet av medlemsavtalet. Övre raden: Per Granquist (C), Karin Falkmer (M), Hadar Cars (FP), Mats Hellström (S), Holger Gustafsson (KD). Vid bordet: Frank Belfrage, Margaretha af Ugglas (M), Carl Bildt (M), Ulf Dinkelspiel (M). Bild privat.

ledamöterna i utskotten. I mitt utskott, det ekonomiska, utfrågades Yves Tribault de Silguy, som ansvarade för den ekonomiska monetära unionen, Martin Bangemann med industri och IT i sin portfölj, Karl van Miert med konkurrensfrågorna och Mario Monti, som svarade för den inre marknaden.

Under utfrågningarna upplevde jag den kulturskillnad som finns mellan vår svenska riksdag där vi talar kort och konkret och min nya omgivning där mina kollegor inledde varje fråga med en lång insmickrande mångordighet som först efter mycket orerande landade i en fråga.

Jag deltog också i förhöret med vår svenska kommissionärs-kandidat Anita Gradin (S). Anita, uppvuxen i den ordkarga norra delen av vårt land, inledde bland annat med att tala om att hon skulle resa till alla medlemsländerna och ta reda på hur regeringarna såg på hennes ansvarsfrågor. Under utfrågningen svarade Anita vid ett par tillfällen på ett effektivt sätt

de mångordiga frågeställarna med *Den fråga Ni ställt har jag redan besvarat i mitt inledningsanförande*. Sent i utfrågningen tog en italienare till orda och hade ett långt och mångordigt inlägg. Frågan som han så småningom landade i var *Kommer fru Gradin att komma till vårt utskott och ge oss information?* Anita svarade ett kort och tydligt ja på frågan. Det blev knäpptyst, som om en ängel gått genom rummet. Tills ordföranden fattade att det var svaret och han lämnade ordet vidare till nästa frågeställare. Jag såg hur italienaren fullständigt bröt ihop. Han började upprörd fåta med armarna och ropade *Vad svarade hon? Fick jag något svar?* Andra ledamöter ropade till honom *She said yes!* och han lugnade sig så småningom.

När utfrågningen var över var parlamentet i uppror. Tre kommissionärskandidater, bland dem Anita Gradin och danska Ritt Bjerregård skulle inte godkännas. Ritt hade låtit sig intervjuas hemma i Köpenhamn och hon hade då sagt att Europaparlamentet inte var ett riktigt parlament. Effektivare sätt att diskvalificera sig själv hade hon nog inte kunnat hitta på. Santer fick i uppgift att på en månad skaffa fram nya namn. Känslostormen lade sig dock. Med Margaretha af Ugglas i spetsen gav vi Moderater Anita Gradin, Socialdemokrat, vårt fulla stöd. Santer gjöt olja på vågorna genom att lova parlamentet att det alltid skulle rådfrågas av kommissionen. Slutresultatet av detta tumult blev att parlamentet gav kommissionen sitt stöd och Anita Gradin vann sedan stor respekt för sitt arbete som kommissionär.

Den gemensamma valutan

Som ledamot i det ekonomiska utskottet och i dess monetära underutskott följde jag på första parkett tillkomsten av den gemensamma valutan. De Silguy rapporterade regelbundet om

sina förberedelser och diskuterade med utskottet. Maas, som hade ansvaret för hur pengarna skulle se ut och vilka valörer de skulle finnas i, var mån om att informera parlamentet först av alla om sitt arbete. Alexandre Lamfalussy, som gjorde förarbetet inför tillkomsten av den Europeiska centralbanken, var också en regelbunden gäst.

Varje vecka upplevde jag den målmedvetenhet som alla inblandade hade inför detta projekt. Till helgen åkte jag hem till den svenska debatten där det hette *Det blir ingen gemensam valuta, och absolut inte enligt det utsatta tidsschemat och om det mot förmodan blir något av, så blir det högst fyra länder som kommer med*. Den politiska kraft och övertygelse som drev EMU-frågan framåt missades helt i den svenska debatten.

Dilemma om gränsen mot Norge

Jag var även suppleant i utskottet för energi och forskning och ledamot i ett tillfälligt utskott som skulle lägga fram förslag till hur man skulle få fart på jobben i EU-länderna. Jag var också vice ordförande i en interparlamentarisk delegation mellan EU och de kvarvarande EES-länderna, Norge, Island, och Lichtenstein. Där ansvarade jag för ett betänkande om personers fria rörlighet. Det handlade om att få Europaparlamentets stöd för att Norge skulle ingå bland Schengenländerna, så att vi inte plötsligt skulle få EU:s yttre gräns mellan Sverige och Norge.

Veckopendlare på europainivå

Som europaparlamentariker inrättade jag min tillvaro som veckopendlare i fyra veckorsperioder. Under två veckor flög jag till Bryssel för möten i utskott och partigrupp. Utskottsmötena

började klockan 9.00 och pågick, med en lång lunchpaus, fram till kvällen. Den tredje veckan samlades alla återigen i Bryssel för partimöten. Ledamöter från olika närliggande utskott gick då igenom alla de rapporter som behandlats i utskotten och som kommande vecka skulle beslutas i Strasbourg. Till skillnad från i utskotten, där alla talar sitt eget språk, talas det i partigrupperna bara engelska, tyska, franska, spanska eller italienska. Vid dessa möten kunde diskussionens vågor gå höga. Det var inte alls självklart att de olika utskottens partiföreträdare var eniga, även om alla tillhörde samma partigrupp.

Strasbourg – hemvist för Europaparlamentet

Den fjärde veckan samlades alla i Strasbourg. Inte bara parlamentarikerna utan också tolkar, större delen av parlamentets kanslipersonal, kommissionen och en mängd stora grå plåtlådor. Varje ledamot har en sådan låda, som fylls med handlingar inför veckans beslut. Den där lådan var faktiskt ganska praktisk. Tillsammans med handlingarna lade jag i nattlinne, necessär, hårtork, skor och de kläder jag behövde för veckan.

Jag startade hemifrån vid sextiden på måndagen för att efter åtta timmars resa vara på plats vid gruppens obligatoriska möte i Strasbourg klockan 16.00. Ett par timmars diskussioner om omröstningsförfarandet inför veckans beslut stod på agendan. Därefter hade ekonomiutskottet möte mellan 19 och 21. Voteringarna startade klockan 9.00 morgonen därpå.

Att hela parlamentet en gång i månaden far iväg till Strasbourg väcker ständigt kritik. Många anser att besluten lika bra kan tas i Bryssel, men bara en antydning om att man skulle lämna Strasbourg gör att fransmännen går i taket och inte heller Tyskland vill det. Strasbourg, som efter ständiga krig växlat mellan att vara franskt och tyskt, utsågs som säte för

Karin vid skrivbordet och datorn – en vanlig vardag. Bild privat.

Europaparlamentet som en garant för fred mellan Frankrike och Tyskland. Att parlamentet skall tillbringa tolv veckor om året i Strasbourg står inskrivet i Romfördraget och det har för många en stor symbolisk betydelse.

En union för fred och frihet

Under Strasbourgveckorna hölls möten av alla de slag, med kommissionen, rådet, politiker och andra besökande. Det som jag minns starkast från min första Strasbourgvecka var det tal som Francois Mitterrand höll inför parlamentet. Märkt av sjukdom berättade han om sin tid som krigsfånge i Tyskland under andra världskriget. Han satte in europasamarbetet i sitt historiska sammanhang och påminde om att freden och friheten aldrig kan tas för given. Mitterrand betonade att den eu-

ropeiska unionen är det mest lyckade fredsprojektet hittills i världshistorien och han framhöll Europaparlamentets viktiga roll i sammanhanget.

Briserande atombomb i TV fick EP-platsen att gå upp i rök

Jag hade gärna varit kvar i Europaparlamentet, men när Sverige hade sitt första europaval i oktober 1995 blev resultatet inte det förväntade. De positiva opinionssiffror vi Moderater hade haft störtök efter ett nyhetsinslag i TV på onsdagskvällen före valet. I TV-soffan satt ledaren för den borgerliga partigruppen i Europaparlamentet, Wilfried Martens, och sa att han var för ett europeiskt försvar med kärnvapen. Varje nyhetsinslag den kvällen började med att tittarna fick se en briserande atombomb. På det sättet förlorade jag min plats i Europaparlamentet och samtidigt miste Kristdemokraterna sin enda plats. Vi som var de 22 första svenska europaparlamentarikerna var dock utrustade med både hängslen och livrem. Vi hade kvar våra riksdagsplatser och efter nio månader som parlamentariker på EU-nivå återvände jag till riksdagen.

KARIN FALKMER

Gymnastikdirektör

Ledamot i kommunstyrelsen i Skinnskatteberg

Riksdagsledamot 1987–2002

EU-parlamentariker 1995–1996

CHARLOTTE CEDERSCHIÖLD

Övertygad europé

Som simultantolk i tyska i en internationell miljö blev jag i tjuugoårsåldern varse vikten av förståelse mellan nationer och olika kulturer. I Berlin under tidigt 70-tal var jag med och hjälpte studenter ut ur det kommunistiska Östtyskland. Behovet av ett enat Tyskland och enat Europa blev väldigt tydligt.

När jag drygt 15 år senare kom in i Riksdagen såg jag moderatledaren Carl Bildt som oerhört inspirerande. Han hade också upplevt livet bakom muren utan att förföras av propagandan till skillnad från många andra i Sverige som tyvärr tog till sig de förljugna östbudskapen. 1970 då jag presenterade mitt slutarbete i statskunskap om Tysklands enande, präglades universitetet av starka vänstervärderingar, och inte minst gällde det bilden av Östtyskland. Än tydligare blev det 1987, bara ett par år före murens fall, då jag var i Östtyskland med en delegation från Sveriges landsting. Många av landstingsledamöterna såg inte den totalitära styrningen; det var så pass iögonenfallande att vid ett tillfälle bröt en av östtyskarna ut och sa lite sanningar till de chockade besökarna.

Jag hade förmånen att vara i Riksdagen under den tid då alla som trodde på Europa, med stort engagemang tog sig an att föra Sverige in i EU. I riksdagsarbetet lade jag fokus på EU-frågorna i arbetsmarknadsutskottet, i näringsutskottet, i lagutskottet, i utrikesutskottet och i EU-nämnden. I arbetsmarknadsutskottet låg jämställdhetsfrågorna och ett antal direktiv att anpassa oss till. I lagutskottet fanns inre marknadsfrågor.

Charlotte Cederschiöld i samspråk med Anita Gradin (S). Foto EU-parlamentet.

År 1995 skulle vårt europiska medlemskap börja efter att ja-sidan vunnit folkomröstningen. De första svenska representanterna utsågs av Riksdagen. Moderaterna hade klokt nog förberett ett antal riksdagsledamöter för EU, så jag hade sedan ett drygt år varit närvarande vid plenum (en gång/månad) i Strasbourg/Bryssel och börjat bygga nya och utveckla de nätverk jag hade. Jag blev en av de fem moderata ledamöterna.

Inför den första utskottsfördelningen fick jag ta en match med de egna för att få brottsbekämpningsfrågorna på mitt bord. Det visade sig vara rätt. Många ville in i LIBE, ett utskott där mycket skulle hända de närmsta åren. Tyska tungviktare sökte sig dit. Utskottet gick från icke-lagstiftning till i praktiken lagstiftning rätt snabbt. Ett brittiskt, i övrigt misslyckat ordförandeskap, fick hjälp av parlamentet att få igenom ett banbrytande ärende genom en snabbhantering av dataskyddslagstiftningen genom s.k. medbestämmande, d.v.s. lagstiftning

långt före Lissabonfördraget. En diskussionsklubb var det varken då eller nu, den tiden var för länge sedan förbi. Rådsrepresentanter deltog i allmänhet.

I LIBE-utskottet (medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor) låg jag i och fick efter diverse mindre rapporter ansvar för den stora rapporten om organiserad brottslighet. Och rätt snart efter det fick jag ansvar för den stora inom cyberrime. Det innebar många besök hos Euro-pol och kontakter med europeiska polisfacket, rådssekretariatets specialister, Justitiedepartementet, svenska poliser med specialisering på hat- och gängbrott. Många av mina förslag, 29 stycken om jag minns rätt, är aktuella härhemma nu ca 20 år senare, exempelvis kronvittnen och anonyma vittnen. Det är en svår men i vissa sammanhang oundviklig möjlighet om man effektivt ska kunna bekämpa denna svåra typ av brottslighet. Självklart bör det omgärdas av begränsningar.

Under den perioden, jag tror att det var 1998, ordnade jag en konferens med Europolchefen i Stockholm. Dan Eliasson (S), då statssekreterare i Justitiedepartementet deltog. Europolchefen var glasklar och tydlig. Han sa att om ni i Sverige inte gör mer för att bekämpa brottsligheten kommer ni snart att ha en stor gängbrottslighet som blir nästintill omöjlig att bryta ner. Så blev det. Han föreslog en mängd åtgärder där och då, för annars skulle det bli svårare och tyngre åtgärder senare. Där har vi nu hamnat. Det hade ej behövt bli så.

Med språkkunskapen som styrka

I Riksdagen jobbar vi i partier, i Europaparlamentet i parti-grupper som består av flera partier från olika länder med liknande ideologi och inriktning. EPP-gruppen består av runt 100 partier. Det är där man måste göra sig ett namn om man

vill försätta berg i EU. Man behöver bli någon som andra lyssnar på, inte bara en som då och då för formens skull gör ett inlägg. Jag hade hjälp av mina språkkunskaper, det är lättare att bygga vänskap och förtroende då. När man talar orginalspråket är det lättare att övertyga och omvända än via tolk. Och Tyskland är ett stort land, över 80 miljoner invånare, med många parlamentsledamöter, varav många inflytelserika. Tyska är ett bra språk utifrån perspektivet att få effekt i Europaparlamentet. Rapporten om organiserad brottslighet skrev jag på tyska. Sedan översattes förstås alla rapporter och ändringsförslag till alla EU-språk.

Min första rapport skrev jag på franska. Den var om patent, jag minns ett par nätter hängande över ordböcker med specialtermer. När jag började i Europaparlamentet 1995 var ungefär en tredjedel på franska, en tredjedel på engelska, en tredjedel på tyska – franskan kom alltid först. I EU handlar framgång ofta om att vara först på bollen. När jag slutade 2009 var nästan allt på engelska och den engelska versionen kom ofta först. I så måtto är det enklare idag.

När man vill påverka måste man få med sig sin egen partigrupp, men helst även andra, få så brett stöd som möjligt i sitt utskott och sin grupp. Helst inte urvattna innehållet, utan upprätthålla en hög kvalitet och givetvis rimlighet i förslagen, förslag som förbättrar verkligheten och kan genomföras i alla länder. Det gäller att lyssna på sina kollegor och inte tro att allt ser likadant ut överallt eller att ens tycka att allt ska se ut precis som hos oss. Goda exempel sprids vidare.

Att få med sig hemmafronten är inte sällan det svåraste. Vid en middag (det äts många middagar tillsammans med dem som arbetar med samma frågor inom olika politiska organ, företag och organisationer) minns jag en lobbyist hos Ericson som suckande sa ”vad ska jag göra, jag får dem inte att förstå därhemma”. Just det var ofta bekymret, oavsett om man var

*Charlotte som nyvald vice talman tillsammans med vice talmanskollegor.
Foto EU-parlamentet.*

politiker eller lobbyist. Problembilden ser olika ut i varje enskilt land och de bekymmer som är på insegling ses ofta tidigare i europeiska sammanhang än i nationella.

Många måste se och erkänna problemet, komma överens och inse att åtgärder måste till och enas om dem. Det politiska maskineriet mal därför ibland för långsamt. Men uppvaknandet har skett de senaste decennierna och polisen i EU samarbetar, ett samarbete som förhindrat många attacker och mord och stoppat långa brottskedjor som gått över hela EU, inte minst när det gäller droghandel.

Från brottsbekämpning till kamp för äganderätt

Brottsbekämpningsfrågorna förde mig successivt in i konstitutionella frågor där jag var aktiv i konstitutionella utskottet under en avgörande period. Med tiden avancerade jag till gruppledare och vice ordförande eller ordförande i EPP:s arbetsgrupper på mina utskottsområden. Det är där EPP:s position läggs fast, vilken sedan fastställs av gruppen. När man har alla EPP:s mandat har man kommit långt på parlamentsgolvet även om man ännu ej har frågan i hamn.

Konventet om rättighetsstadgan tillsattes. Det var en ära och ynnest att få komma med. Det roligaste, mest spännande jag gjort. Där deltog framträdande politiker och jurister och statsvetare; debatterna var hårda i konventet. Det var verkligen allvar. Och svårt att förena rött och blått, syd och nord, öster och väster. Ändå blev min erfarenhet att i Europa har vi väldigt lika föreställningar om vad som är viktigt och oumkullrunkeligt, vad som är våra rättigheter i grunden. Även om vi ibland uttrycker det lite olika är innebörden i stort densamma.

Att förklara stadgan hemmavid var i stort sett omöjligt. Jag hade debatt på DN:s och SvD:s ledarsidor, och förstas artiklar över hela landet, oj, vad jag kämpade i motvind.

Jag lyckades bl.a. bidra till att äganderätten stärktes. När jag ej kunde fördjupa den så mycket som jag ville lyckades jag bredda den. Mitt förslag gick ordagrant igenom. Göran Persson (S) hade utsett Daniel Tarschys (FP) från Europarådet som sin representant med uppgift att hålla emot. Svårast var den franska, då illröda regeringen, och deras representant som var en i konstitutionella frågor framstående juristprofessor (en kommunist med vilken jag hade stenhårda men stundtals roliga bataljer). Daniel Tarschys försvarade Göran Perssons stoppande linje med den äran medan jag såg äganderätten som en av de viktigaste rättigheterna. Där var engelska labour ej lika svåra.

Just denna konflikt lyckades vi lösa tack vare att vi alla hade EU:s bästa för ögonen. Daniel Tarschys och jag hade en nästintill olöslig kamp. Thomas Ouchterlony, Europarådets representant i konventet, bjöd då på middag hemma hos sig i Bryssel och vi lyckades finna en väg så att texten kunde ligga kvar. Ett av de tusen tillfällen i europaarbetet när vänskap betyder mycket. Breda nätverk är avgörande för framgång i EU.

När jag låg i som mest med det arbetet så var jag på en mottagning som ordnades av svenska ambassaden. Anna Lindh (S) höll tal inför alla parlamentsledamöter och sa: "den där rättighetsstadgan du håller på med Charlotte den är du helt ensam om, finns ingen som kommer att stödja dig, inte ens ditt eget parti". Vid slutet av mottagningen kröp Gunnar Lund, som då var Sveriges EU-ambassadör i Bryssel (även han socialdemokrat), fram bakom mig och viskade "stå på dig Charlotte, bli inte ledsn, du vinner det här". Det var tungt då, så jag minns med värme de uppskattande orden. Så blev det också, såväl Anna Lindh som Göran Persson stod där i Nice vid festligheterna och högtidlighöll stadgan.

När jag träffar dem som är beroende av äganderätten och immaterialrätten i EU-sammanhang, producenter av film, musik m.m. så säger de "vad gjorde vi utan din äganderätt mot all kopiering".

På slutet i konventet var det oerhört hårt. S-sidan backade från tidigare överenskommelse och skulle plötsligt begränsa näringsfriheten (full näringsfrihet var ett av mina skötebarn). EPP höll på att krypa till korset. Jag sa att då röstar jag emot (dvs mot hela stadgan, för nu var det den sista voteringen). Då har S-sidan sprängt vår överenskommelse. Det blev ett väldigt tumult och uppskjuten votering, vilket slutade med att S-sidan lade sig och vi fick igenom stadgan som den var framarbetad under cirka ett år.

Den jag haft mest kontakt med om stadgan här hemma var

EU-professor Ulf Bernitz. Han var en underbart intressant, kunnig och konstruktiv person att diskutera med. En av de viktigaste personerna i mitt politiska liv. När det blåser i politiken är det viktigt att veta att man har på fötterna, att ens position är rätt. Att bli styrkt i sak så man orkar stå på sig.

Ett litet land med ansvar för förlikning

Vid det här laget hade jag skapat mig hyfsat breda kontakter i parlament och i EU-institutitonen i Bryssel. Gunilla Carlsson, då gruppledare och utmärkt sådan, tyckte att vi skulle satsa på att jag skulle bli vice talman. Ett väl ambitiöst projekt för ett så litet land kanske, men vi hade ju varit med i fem år då. Vi körde på. Det krävdes stöd från flera andra partigrupper och nationer. Vi trodde att jag skulle komma bland de sista, men röstetalet avgör. Chansen uppstod att ta sig till EU-arbetets kärna, att arbeta med förlikningar, när jag kom bland de tre högsta. Det krävde partigruppens godkännande. Det fick jag och blev en av tre förlikningsordförande (och parlamentets då högsta kvinna).

Förhandlingarna leds av förlikningsordföranden och ministern på området i ordförandeskapet. Kommissionären och ca 15 parlamentsledamöter samt administrativ personal förhandlar ofta in på småtimmarna. Jag minns en gång när Margot Wallström (S) sa "nej nu måste jag gå hem och ge barnen frukost". På St Patricks day överraskade den irländske ministern hela förhandlingsdelegationen med att bjuda på whisky tolv på natten. Irländare är ofta mindre formella och det kan vara sånt som löser upp knutar när hårt står mot hårt. Den gången blev vi klara ovanligt tidigt, redan vid ett.

Förlikningsarbetet går knappt att "sälja in" i politiken hemma. Men resultatet gör. Järnväg, miljöregler, hur man hante-

rar gamla el-produkter, pass för sällskapsdjur, ersättning vid flygresor, offentlig upphandling m.m. Jag satt ordförande för cirka 20 förlikningar om jag minns rätt. Var och en är ofta ett jättejobb. Till sin hjälp har man ett förlikningssekretariat, som håller ordning på alla förslag.

Som vice ordförande brukar man bara ha förlikningar eftersom det är ett så stort område, men jag fick även ansvaret för förhandlingarna om öppenheten, ett svårt område i EU. Jag hade arbetat en hel del med det och dessutom var det ett starkt svenskt intresse. Det blev förhandlingar med rådets svåre representant från Spanien (då ordförandeland), ett land med motsatta uppfattningar. Han excellerade i härskartekniker. Kommissionens representant var Michel Barnier, en kultiverad, klok och vänlig person med en sund syn på öppenhet, samme person som nu gjort förhandlingen om Brexit för EU:s del. Tillsammans lyckades vi bända upp dörrarna något. Idag har EU en bättre öppenhetslagstiftning än när Sverige kom med.

Många kuggar drar i EU. När de drar åt samma håll händer något. Det spännande är smältdegeln, alla ståndpunkter som ska förenas till en ny begriplig position. Det är sammanflätandet av de olika kompromisserna som inte alltför sällan skapar otydlig lagstiftning. Ju fler av delarna som tidigt samordnar sig, desto bättre resultat. Ett av skälen till att jag kunde få en bra process i brottsbekämpningsrapporten var att polisfacket inte drog åt olika håll i olika länder utan hade samordnat sig.

Ordföranden i inre marknadsutskottet avled när jag var vice, så i praktiken blev jag ordförande där under nästan två år. Det gav insikt i vad posterna i parlamentet betyder, man påverkar redan med besluten om vad som står på föredragningslistan och vilka som föredrar. Och anföranden om kommande politiska steg, vilket innebär täta och intressanta middagar med kommissionären, då var det Mario Monti.

När det konstitutionella konventet senare skulle tillsättas hade det varit naturligt att fortsätta där efter min ordinarie position i stadgekonventet, det om rättighetsstadgan, men det gick ej att kombinera med att vara vice talman. Vid ett tidigare tillfälle som gruppleddare i LIBE hade jag förgått italienerna genom att vägra göra en maffiamisstänkt till vice ordförande i vårt utskott (brottsbekämpningsutskottet!). Han blev sedermera dömd för samröre med maffian, men det tog ju ett par år dit. I talmansvalet behövde jag deras röster som är många. Jag anade att den italienske delegationsledaren Tajani gärna skulle sitta i konventet och såg en winwin. För Tajani blev det början på en framgångsresa. Senare blev han talman. Han visade sig med andra ord kompetent. Och EPP var oerhört tillmötesgående för de gav mig ändå en bevakningsplats i konventet. Jag hade faktiskt en assistent vars huvudsakliga uppgift var det konstitutionella konventet. Vi kunde lägga förslag till EPP-gruppen som sedan tog de förslag, som de ville ha vidare in i konventet, med en ordinarie ledamots namn. Detta visar hur många vägar till inflytande det faktiskt går att åstadkomma. Stekta sparvar kommer inte flygande, man får steka dem själv.

Bland europavänner

I det europeiska arbetet uppstår mycken vänskap. Särskilt roligt är när man hittar själsfränder över nationsgränser. Många kommissionärer, rådsrepresentanter, parlamentsledamöter, lobbyister, kollegor, tjänstemän, assistenter och medarbetare i svenska delegationen, i EPP och i parlamentets administration har passerat under de nästan 15 år jag var vald till Europaparlamentet. Det är svårt från svensk horisont att överblicka den mängd personer från olika länder man arbetar med i par-

*Charlotte i talarstolen som vice talman.
Foto EU-parlamentet.*

lamentet. Det är intressant och man lär sig att saker kan göras och se ut på olika sätt. Och fungera ändå.

EPP förlade gruppmötena till olika länder. Mitt stora anförande efter stadgekonventet var i Paris med Europas stora namn i salongen. Det blev anföranden i England, Frankrike och Tyskland. Tyskarna frågade senare om jag ville kandidera för de gamla svensköarna i norra Tyskland, men man kan inte ta på sig alla sisyfosarbeten (bygga valkrets är ett sådant).

Kajkandet mellan Strasbourg och Bryssel borde man begränsa eller lägga till handlingarna – även om en svensk, som inte har samma krigserfarenheter, har lättare att förkasta stadens roll som fredssymbol än fransmän och tyskar med närmare liggande minnen av döda släktingar. När man hittat en ersättningsverksamhet för staden Strasbourg avskaffas nog den dubbla sitsen. Parlamentet har röstat för ett säte. De nationella regeringarna bär ansvaret för det ekonomiska, mil-

jömässiga och mänskliga slöseriet med två, ja egentligen tre, säten (Luxemburg för administration också).

EU är en viktig del av vår vardag, vår utveckling, vår historia, vår framtid och av ett öppnare friare tänkande än vi hade i vårt land före EU-medlemskapet. Att vara med i EU är klokare än alternativet. Parlamentet är hjärtat i den europeiska demokratin, smältdegeln där Europa förenas. Här kan länder, partier och individer påverka EU:s utformning. Den som ej vill bidra gör här föga nytta.

CHARLOTTE CEDERSCHIÖLD

Uppväxt i Rättvik

Ledamot i Stockholms läns landsting 1979–1988

Riksdagsledamot 1988–1995

Vice ordförande i MKF 1990–1995

Ledamot av Europaparlamentet 1995–2009

Vice talman i Europaparlamentet 2001–2004

GUNILLA CARLSSON

Från Vadstena till New York

EU-valrörelse 1995

Jag tror aldrig jag kommer att glömma telefonsamtalet om att jag vunnit Moderaternas första provval till Europaparlamentsvalet 1995. Sedan upptakten inför riksdagsvalet 1994 hade jag ett tjänsterum på Riksdagen, där jag då arbetade som handläggare för arbetsmarknads- och utbildningsutskottet (förutvarande statsråden Unckel och Ask var mina uppdragsgivare). Jag minns hur jag rusade trapporna ned till Fredrik. Fredrik var förstås Reinfeldt och ordförande i ungdomsförbundet, tillika riksdagsledamot. Ungdomsförbundet hade valt att föra fram mig som kandidat. Jag var 33 år och hade bakom mig tio år av arbete som redovisningsassistent, revisor och ekonomichef. Tanken var att ha en MUF-kandidat att kampanja kring bland de tio främsta! Det gick mycket bättre än väntat och partisekreterare Hökmark var bekymrad. Fredrik och jag var lätt chockade och jag tror det redan den dagen bestämdes att en andraplats var gott nog. Absolut. Listan skulle toppas av Staffan Burenstam Linder, professor och ikon inom handelspolitik och dessutom tidigare handelsminister. Vi skulle efterträda storheter som Margaretha af Ugglas, som bland mycket annat varit utrikesminister 1991-94 och riksdagsledamot Karin Falkmer, som varit parlamentariker sedan årsskiftet.

Allt var lite surrealistiskt och ovant inledningsvis men valrörelsen blev mycket rolig. Jag och Per Schlingmann åkte Sve-

rige runt och jag blev med god marginal också personvald till Europaparlamentet i detta första svenska EU-val.

Väl på plats i Bryssel var det förstås en dröm som blev verklighet. Att få ägna dagarna åt politik, lära sig nya saker och lägga upp sitt eget arbete i ett sammanhang där vi kunde göra skillnad och få vara med att påverka var helt fantastiskt.

Högt i tak i EU-parlamentet

I plenisalen (på den tiden var parlamentet inte alls så pompöst och välbyggt som nu) satt jag jämte en brittisk gentleman, Mr. Cassidy. Han lärde mig det mesta om rösttempo, röstförklaringar och inspirerade mig kring hur det brittiska systemet verkligen satte väljarna och den egna valkretsen i främsta rummet. Jag bestämde mig för att vara mycket på hemmaplan, resa i Sverige och kände mig väldigt modern som hade en egen hemsida. (Tack vare smarta MUF:are var jag Sveriges första nationella politiker med egen hemsida! Henrik Ripa från Lerum var före mig dock). Tories var pålästa och kunniga. I mina utskott, inte minst utskottet för sociala frågor och arbetsmarknadspolitik där jag var suppleant, fick jag utlopp för moderat tolkning av subsidiaritetsprincipen. Det är för övrigt från denna tid jag står fast vid att kollektivavtalslösningar är väl så bra som lagstiftade löner. På ett av våra partimöten med EPP, hade jag en öppen konflikt med dåvarande Luxemburgs stats- och finansminister Jean Claude Juncker som högtidligt bedyrade att han aldrig skulle ha något med fru Carlssons syn på sociala dimensionen i EU att göra. Britterna gillade mig mer, men sakta fick jag också förtroende hos CDU och CSU – det var högt i tak, den svenska delegationen höll ihop och vi påverkade på alla möjliga plan. Mäktigast var det nog när jag lyckades stoppa en detaljmröstning

Gunilla Carlsson i samtal med Gunnar Hökmark. Privat bild.

om tekniska standards på bussar. Volvo och Scania lobbade hårt för lagförslaget som hade tröskats i flera år, det var sommar och jag tappade tålamodet – varför skulle EU-parlamentet lagstifta om standards på en nivå som folkvalda inte borde lägga synpunkter på? Jag fick till slut med mig Karl von Wogau, ledare av det ekonomiska utskottet och i alla bemärkelser en tung CDU:are, om att plats för olika storlekar på rumpor för bussäten och steghöjd inte hörde hemma i den politiska debatten utan borde hänföras till marknadslösningar. Standards borde ta sikte mer på funktion och effekt.

Sedan dess försvann en del av de mest obegripliga lagstiftningsärendena från parlamentets viktiga arbete. Tiden behövdes bättre för kommande strategiska och framtidsinriktade frågor, såsom en monetär union, ytterligare en utvidgning av unionen och ett mer genomarbetat fördrag.

Samarbete ger styrka

De kontakter inom nordiska, europeiska och internationella nätverk jag fått genom MUF blev en bra språngbräda för olika sätt att nätverka. Charlotte Cederschiöld och jag hade samma inställning och hennes mångåriga engagemang kring kvinnors rättigheter och handfasta arbete inom EFU (EPP:s kvinnoförbund) lade grund för en räckvidd för Moderaterna i Europaparlamentet som vi väl behövde. Vi hade dessutom ett helt fantastiskt dreamteam av unga hängivna och välutbildade handläggare, varav flera har nått betydande framgångar på en mängd olika områden, låt mig nämna min kanslichef Fredrik Erlandsson som idag sitter i koncernledningen för det globala bolaget Thule och förstås Anna Kinberg Batra som var med från första början som handläggare, men det var många som gjorde enastående insatser. Kreativitet, samarbetsförmåga, vänskap – och i vissa fall också kärlek – spirade.

För egen del har politiken varit en uteslutande källa till kunskap men också ett sätt att få andra perspektiv. Tidigt bildade vi något yngre en egen Young-Group, med förstås många tyska kollegor där jag kände flertalet från DEMYC (föregångaren till YEPP) men också Grekland, Spanien, Finland och Österrike. Vi vinnlade oss om att ha trevligt först och främst men när jag slutade i förtid 2002 (för att bli invald i Riksdagen) var det inte utan stolthet jag kunde konstatera att på min avslutningsmiddag med gruppen jag tagit initiativ till kom både EPP:s gruppledare, ordföranden i utrikesutskottet och fyra kommissionärer. Medelåldern var då inte längre så låg, erfarenhetsfaktorn högre, men alltså hade vi kul tillsammans över våra långa måltider, där inte sällan en och annan viktig fråga omsorgsfullt dömdes av.

Utvidgning – en moderat hjärtefråga

Makten då? Hade parlamentet något att säga till om, gjorde vi skillnad? Jag hade förmånen att få vara verksam i en tid då europasamarbetet var i stark omgörning, med positiva förtecknen. Att få följa eurons framväxt var spännande och intressant. I Sverige hade valrörelsen 1995 betecknat euron som något abstrakt tänkande, inget kunde vara mer felaktigt. Vi kastades rätt in i handfasta förberedelser, och då Staffan Burenstam-Linder hellre ville ägna sig åt utrikespolitik så fick jag plats i det viktiga monetära och ekonomiska utskottet. Utvidgningen var en moderat hjärtefråga som ihärdigt togs vidare, steg för steg. Vår politiska grupp i EU-parlamentet säkerställde den s.k. regattamodellen som gjorde att de länder som aspirerade skulle ha rätt att, när de uppfyllde villkoren, bli medlemmar i EU. Alternativet, som en del förespråkade, var att inbjuda särskilt utvalda länder. För Moderaterna i Europaparlamentet var detta också en viktig seger hemåt och vårt långvariga engagemang inte minst för Baltikum fortsatte med full styrka. Själv var jag s.k. rapportör för Estlands anslutningsprocess.

Parlamentets roll i lagstiftningen

Det sägs ju att historien skrivs av segrarna. Men många saker i Sveriges EU-historia är plågsamt oskrivna, kanske för att det inte längre är strider som skapar historia utan långa, viktiga, svåra, krångliga förhandlingar. Svåra att följa, med krav på detaljkunskap, relationer och uthållighet. Min bästa vän i politiken besitter de förmågorna men i vårt parti är det inte vanligt att bekräfta kvinnors framgångar. Charlotte Cederschiöld blev svenskan som såg till att EU:s nuvarande fördrag, det s.k. Lissabonfördraget fick starka ställningstaganden

kring individens rättigheter, maktindelning och transparens. Fördragsarbetet blev också en seger för parlamentets roll i lagstiftningsarbetet, något som Charlotte senare kom att stadfästa som parlamentets huvudförhandlare med rådet. Tack vare gott samarbete över partigränserna, Charlottes hårda arbete och goda kunskaper blev hon förste vice ordförande i parlamentet 1999. Jag var då gruppleddare för en sjuannadelegation (KD hade två ledamöter som hade två helt olika uppfattningar i ungefär allt, inklusive ifall EU var bra för Sverige eller inte. Tack och lov har det hänt en del sedan dess). Det säger sig självt att svenska EPP-delegationen inte räcker för att bärga den mest framgångsrika valbara post som en svensk ledamot hittills haft i unionen. Charlotte har all anledning att vara stolt över det erkännandet och den enastående insats hon kom att göra, men jag var minst lika glad över att vi lyckades lyfta kompetens och få henne vald.

Karriär i partiet

För egen del innebar ju Europavalet också en raketkarriär inom partiet, som kom att hålla under cirka två decennier (jag blev vald till vice partiordförande 1999 och avgick formellt 2015). Att EU var en ny arena, utan fastlagda strukturer, möjliggjorde att jag kunde få en framskjuten roll som ung kvinna. Jag glädjer mig särskilt åt att Arba Kokalari, född 1986, tidigare brev- och talskrivare åt mig på UD, nu efter valet 2019 återvänder från näringslivet till politiken och tar plats i EU-parlamentet. När jag kom som ny till EPP-delegationen hälsades jag av dess kvinnor med ungefär följande budskap; välkommen hit, vi är cirka 30% av gruppen men har sett till att genom god sammanhållning ha minst halva makten. Flertalet av oss klarar inte att balansera familjeliv med politiken och är

frånskilda, men det går bra ändå. Vill du något så hjälper vi dig!

Jag hoppas, kära Arba och alla andra, att en del har ändrats men det är alltså ett slitigt uppdrag som tär på det sociala utrymmet. Det jag dock lärde mig av dessa, flertalet mycket erfarna kvinnor, var just hårt politiskt detaljarbete och att hålla i sakfrågorna och ansvaret. Låt mig nämna den principfasta Madame Theato från tyska CDU. Hon var ordförande i det viktiga budgetkontrollutskottet och jag minns hur sammanhållning och ansvarsutkrävande prövades då hon lotsade parlamentet till en misstroendeförklaring mot den egna partikollegan Jacques Santer, ordförande i EU-kommissionen. (Det var en rätt lång process, som kulminerade vårvintern 1999 och i botten låg bedrägerimisstankar mot bl.a. kommissionären Edith Cresson från PES, vilket senare också bekräftades). Jag vet hur tufft det var att driva detta, och det var ett högt politiskt spel där många säkert hade backat undan. Det var inte bara EPP-kvinnor som slöt upp bakom Theato och missförtroendeförklaringen, men utan dem hade det nog inte skett. För parlamentet blev detta i sig en framgång, kommissionen fick sig förstås en rejäl törn men själva grundbulten kring ansvarsutkrävande och att förhindra maktmissbruk var den största vinsten. Också i vår egen moderata EPP-grupp var det inledningsvis bara jag och Charlotte som vågade trotsa partiledningens krav på att stötta "Europasamarbetet och kommissionen". Men när Per Stenmarck med sitt gedigna engagemang kring budgetfrågorna till slut tog ställning visste jag att vi helhjärtat som grupp kunde fullgöra det ansvar som jag ansåg åvilade oss som parlamentariker. Detta blev sedermera också partiets ställningstagande.

Samarbete och respekt över partigränserna

Det var en rolig tid, präglad av sammanhållning och nybyggarganda. Även i svenska Riksdagen fungerar samarbete och respekt över partigränserna, men Europaparlamentet är mycket mer baserat på den egna individens arbetsinsats och intresse. Öppenheten är större, och vänskapsbanden minst lika täta, och än idag när jag besöker Bryssel fylls jag av en varm glädje. Svenskarna hölls då också ihop av ambassadören vid den svenska representationen Frank Belfrage (han blev ju senare kabinetssekreterare hos Carl Bildt på UD) och genom EU-kommissionären Anita Gradin (S). I Bryssel och under de omtvistade men i allt väsentligt trevliga Strasbourgveckorna drevs debatten också hemåt av de då flertaliga journalisterna. T.o.m. landsortstidningen Östgöta Correspondenten hade en "korre" på plats, och det är ledsamt att se hur kunskapsnivån väsentligen har sjunkit i takt med att parlamentet har fått mer makt. Idag är Sverige europasämst på EU-bevakning och inte minst parlamentsvalet 2019 visade ju hur "försvenskad" debatten har blivit. Detta är bekymmersamt ur ett demokrati- och delaktighetsperspektiv. Med mer globalisering, demografiska och maktmässiga förskjutningar och svåra gränsöverskridande utmaningar behövs en initierad Europadebatt. Detta gäller i hög grad även inom partierna. Moderaternas mångåriga och viktiga europeiska partisamarbete är här en viktig plattform, men också hur det interna arbetet organiseras och får tillräckligt utrymme.

Moderatgruppen i EU

Jag är så tacksam över det gäng jag fick vara del av från början - Staffan och Per, i tacksamt minne, har jag redan nämnt lik-

som kära Charlotte. Ivar Virgin från Götene var den starke försvarspolitikern och trovärdige lantbrukaren som klarade jordbruksdebatterna både hemåt och inåt, för reformer inom EU. Vi hade på den tiden lite svårt att förstå vad läkaren Per Arne Arvidsson faktiskt ville med förbudet av ftalaterna, idag vet vi mycket väl miljövådan av mjukgörare i plast. När jag blickar tillbaka kan jag bara konstatera hur framsynta vi var, hur bra vi drev sakfrågor som hade betydelse och kanske hade lite mer nyfikenhet från Stockholm tidigare fångat upp frågor och aspekter som varit till gagn för politikutvecklingen? Och när jag nuförtiden försöker leda ett FN-organ, lika litet som själva parlamentet, drömmer jag om en organisation med tydlig maktindelning, insyn och ansvarsutkrävande. Det är krångligt med Bryssel, ja, men fatta hur bra och viktigt det är. Snälla, lova mig vara rädd om EU, lova!

GUNILLA CARLSSON

Uppvuxen i Vadstena

Ledamot i Moderata Ungdomsförbundets styrelse 1990–1995

Riksdagsledamot 2002–2018

Vice ordförande i Moderata Samlingspartiet 2003–2015

Ledamot i EU-parlamentet 1995–2002

Biståndsminister 2006–2013

Chef för UNAIDS

LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN

Minnen, tankar och reflektioner

”Njut, bara njut” var de första orden Gunilla Carlsson (delegationsledare för den svenska EPP-delegationen) sa till mig när jag kom ner till Europaparlamentet i Bryssel första gången. ”Strosa omkring, lär känna husen och människorna här – känn in atmosfären och stämningen” fortsatte hon. Och jag, som kom för att börja jobba och göra skillnad! Men det är klart – jag kom ju in i EP nio månader efter alla andra, då jag som ersättare för Staffan Burenstam Linder trädde i tjänst 15 april 2000. Då var ju alla introduktioner avslutade och alla ledamöter hade fått sina platser i något eller några av de 17 utskotten. Så OK, jag fick följa hennes råd – men visst hade jag lite att göra ändå. Skaffa lägenhet, anställa en assistent och som sagt bekanta mig med allt det nya – och HITTA – inte det lättaste.

Det där praktiska gick förvånansvärt lätt att fixa. Lägenhetsutbudet i Bryssel var större än jag trodde och dessutom hade jag tur – fick tag i en nyrenoverad 2:a 15 minuters promenad från Parlamentet. Och assistent gick lätt – många duktiga unga ville till Bryssel.

SME-Union första engagemanget

Men jag ville jobba! Började engagera mig i SME-Union, en organisation inom EPP-gruppen som ordnade seminarier, bildade opinion och skärskådade alla lagförslag från Kommissionen

Lisbeth på plats i Europaparlamentet. Bild privat.

ur småföretagarperspektiv. (SME=small and medium sized enterprises). Ett bra val och jag jobbade med denna organisation alla åren som MEP, ledamot av Europaparlamentet, började som kassör och slutade som vice ordförande. Däremellan hade jag hållit föredrag om vikten av småföretag och bra lagstiftning så att små kunde bli större i alla kandidatländerna – ibland flera gånger i flera länder. Det var ju tiden inför den stora utvidgningen och alla var måna om att de presumtiva EU-medlemmarna skulle nå bra resultat i sina respektive förhandlingar. Inom ramen för SME-Union-arbetet var jag t.o.m. i Algeriet och talade och där fick jag liksom börja från grunden – med äganderätten. Hann faktiskt med att starta SME-Union Women för tillvaratagande av kvinnligt entreprenörskap. Oerhört intressant och nödvändigt då förutsättningarna var så enormt olika i de kandiderande länderna. I de baltiska staterna fick man ju börja från grunden alternativt stycka stora statliga

företag, i Polen och Ungern fanns små landsbygdsföretag eller bondgårdar snarare där kvinnor alltmer vågade sig på försäljning av varor. Ensam klarar man inget så jag hade god hjälp i arbetet av en ungersk assistent till en italiensk MEP Ildiko Szenci och en österrikisk assistent, Patrick Voller, till Paul Rubig MEP, som också var ordförande i SME-Union. Inom parentes – dessa två duktiga unga gifte sig senare i Budapest – ett tredagarsbröllop min man och jag var med och firade! Fantastiskt!

Omorganisation och nya utskott

Det låter som om allt var frid och fröjd och alla var vänliga och måna om varandra och de nya länderna som skulle komma – och ja, så var det faktiskt. Värme och en förhoppningsfull framtidstro genomsyrade Europaparlamentet och dess medlemmar.

Men efter tre månader var det dags för omorganisation av MEP:ar i de olika utskotten och då fick jag chansen att ingå i det mer dagliga och inrutade arbetet. Första anhalt för mig var Industriutskottet. Vanligt arbete bestod av (ja först skulle man upp när väckarklockan ringde kl 04.15, ta sig till Bryssel och vara på plats för att läsa in handlingar som assistenten hade sorterat fram som extra viktiga för dagen och prioritera i vilka ärenden man skulle agera...) utskottsmöte kl 9 till 12 ungefär – lunchmöten, EPP-gruppsmöten, sedan utskottsmöten igen. Och naturligtvis skriva ner ändringsförslag till de texter (lagförslag) som presenterats. Kontakter hemåt, svara på mängder av mail och skriva artiklar och sedan middagsmöten, kanske ibland möte med Joint Parliamentary Committee, tillsammans med det kandidatland man valts in i. För min del var det Litauen, där jag varit flera gånger tidigare som kommunalråd

för Göteborg och startat samarbete med stadsutvecklingsfrågor. Nu gällde detta samarbete mycket allvarigare frågor – bl.a. kärnkraftverket Ignalina och den ryska befolkningen runt omkring. Det innebar också många resor till och runt om i Litauen och att lära sig förhandla med litauiska parlamentsledamöter, som många gånger påminde om de tidigare kanske mer kommunistiska dito.

Hur som helst – många möten per dag och kväll innan man kunde krypa ner i sin egen säng i lägenheten på Rue des Champs Elysées (låter flott men var en liten gata).

Skuggrapportörens vardag

Alla vet väl att det är viktigt att bli utsedd till rapportör, det vill säga få huvudansvaret för ändringsförslagstexten till ett lagförslag från kommissionen. Detta är nu inte så himla lätt om man är ett oskrivet blad (kommunalråd från Göteborg) och inte har någon politisk plattform kvar därhemma. Nej, här skulle man helst ha varit statsråd, vara professor i något vad som helst och vara borgmästare eller mycket betydelsefull person hemma (gärna adlig) eller RIK! Något uppdrag hemmavid fick inte en Moderat från Göteborg ha och resten kan ni ju räkna ut! Men då får man jobba och jobba hårt!!

Skuggrapportör fick man sikta in sig på först. Då gällde det att få EPP-gruppens förtroende att föra gruppens talan och förhandla med rapportören, som kunde vara från Socialisterna eller liberala gruppen t.ex. Det var jag många gånger och det var bra för då fick man talartid i själva plenum i Strasbourg.

Det var rotation på utskottsuppdragen varje halvår och det var bra för mig! Blev ordinarie ledamot av Ekonomiska och monetära utskottet och detta i tiden för eurons införande, euromyntens introducering OCH DEN SVENSKA OM-

RÖSTNINGEN OM EURO ELLER INTE! Detta innebar att både Olle Schmidt (FP) och jag blev rapportörer/skuggrapportörer för utlåtandet om Sverige och euron. Vi, som båda var ja-sägare till euro i Sverige fick utstå ett och annat när vi kom tillbaka med det svenska omröstningsresultatet och fick väga våra ord på guldvåg i våra respektive rapporter. Hur som helst – euron infördes och sedlar och mynt kom ut på marknaden. Våra rapporter godkändes och trots att vi inte har något undantag officiellt och ”lagligt” lever vi ju med svenska kronan. (Danskarna lever ju med sin danska krone, men de har undantag fast danska kronan är ju faktiskt bunden till euron så egentligen har de ju nästan euron!)

Kan göra skillnad – och gjorde det

I samband med denna utskottsrotation blev jag också suppleant i sociala utskottet. Egentligen spelar det inte så stor roll om man är ordinarie eller suppleant bara man upphäver sin röst – och det måste man verkligen göra! Särskilt i detta utskott, där alla tycks uppfylla av att alla sociala frågor skall hanteras och beslutas av EU. Det tyckte inte jag, inte vi i (M)-delen av EPP-gruppen heller, så där fanns det mycket att göra! Några ärenden jag särskilt minns är följande:

Träskoförbudet – jo ni läste rätt! Man ville införa ett generellt förbud i hela EU när det gällde arbetare, som arbetade på stegar, att använda träskor! Jovisst, det är farligt att kliva omkring på stegar med träskor på fötterna – MEN – det är väl ändå en nationell eller kanske rentav en arbetsrättslig/facklig fråga. Hur som helst, vi i M+KD-delegationen tillsammans med några engelska Torydelegater fick stopp på hela den träskodansen!

Kör- och vilotider för långtradarförare – jo, ännu en sådan

fråga, där förhållandena är så olika beroende på var man kommer ifrån – norra Norrland, Skottland, England, Belgien, Holland, Tyskland, Frankrike för att nämna några. Vi fick även här stopp för de allra värsta vansinnigheterna med hjälp av SME-Union, engelsmän och skottar. Annars tror jag att det varit döden i grytan för många länders åkerier där man har långa avstånd till sina respektive marknader. Inte för att jag tycker att man skall köra för långt, köra när man är trött eller vila för lite – nej, men man kan inte ha generell lagstiftning, som utgår ifrån avstånden inom exempelvis Belgien, Holland och Tyskland.

Alla vi ledamöter och assistenter jobbade mycket, länge och i stort sett varje dag. Antingen var vi i Bryssel, i Strasbourg för plenidagar (en vecka i månaden) eller hemma och pratade för moderatgrupper eller i debatter på stadsbibliotek eller på Infopoints Europa för intresserade och frågvisa människor. Men vissa uppdrag var roligare än andra, tyckte jag. Det var när man fick ta hand om en grupp från Sverige, som kom för att lära sig mer om EU och parlamentet och hur vi jobbade där. Föredragning, frågestund och visning av parlamentet följt av middag på stan på kvällen – oftast en måltid som ”moules frites” och vin. En grupp jag minns särskilt under dessa år var ett gäng äldreomsorgschefer från Göteborg – vetgiriga och glada – vi hade riktigt kul!

Det intensiva arbetet pågick i utskott, EPP-gruppen (som också hade möten under åren i många andra medlemsländer och även kandidatländer), plenarsessioner och många seminarier och lunch- och middagsmöten.

Valövervakning i Pakistan

Men så en dag på hösten 2002 fick jag ett mycket spännande uppdrag – att leda parlamentets delegation för valövervakning

i Pakistan. Normalt sett var detta uppdrag för ledamöter i Utrikesutskottet men denna gång var det så kort varsel då Pakistan inte hade kunnat garantera säkerheten för parlamentsledamöterna förrän bara en vecka före valet. Jag åtog mig detta och alla papper fixades rekordsnabbt. Söndagen den 6 oktober 2002 började min resa som blev lite mer spännande än vad som var nödvändigt och med stora temperaturskillnader.

Kom till slut fram och möttes av en ledamot i den stora valövervakningskommittén, som vi skulle samarbeta med. Skönt! Arbetet inleddes med många möten med lokala politiska organisationer och kontroll av om mötesfrihet och valinformatjonskampanjer tilläts. Och så många interna förberedelser förstås.

På valdagen den 10 oktober var jag uppe 05.15 (förkyld!) och iklädd den lila valövervakningsvästen med texten EP ELECTION OBSERVER fullpackad med ficklampor, block, pennor och annat nödvändigt. Möttes av beskedet att vi av säkerhetsskäl inte kunde använda västarna – vi skulle bli måltavlor istället för säkra övervakare. Varför? Jo, en av ledamöterna i min delegation, en kvinnlig Kommunist från Italien, hade gått ut med pressmeddelande och sagt att det inte går rätt till i valet. Det var ju något vi inte skulle gå ut med förrän i så fall tidigast i vår rapport. Väl igång satt jag i en bombkollad bil med chaufför, tolk och tjänsteman från parlamentet och en polisjeep med fyra beväpnade män framför och en militärjeep med fyra beväpnade män bakom. Kändes ”tryggt”! Ut på verkliga landsbygden. Kunde knappt tro mina ögon – fattigdomen, smutsen, djur och människor överallt, inga riktiga hus, nakna barn och tappar som sprang omkring i gödselstackarna, omgiven av rostiga trasiga cyklar som transporterade hela familjer... Kontrollerade många vallokaler (inne i dem var det oftast många beväpnade poliser) och att valplåtåldorna var försedda med sigill och att allt fanns. Det var ju inte OK överallt. Alla hade

Lisbeth håller ett anförande i parlamentet. Bild privat.

dock två valbås – ett för kvinnor och ett för män – jag fick gå in i båda. In till Islamabad och kollade fler – den sista vi hann med var Islamabads bästa pojkskola. Rektorn där var mäktigt stolt, hade organiserat allt väl. Sedan iväg till en sammanräkningslokal. I väntan på att rösterna skulle börja räknas intervjuades jag av ett TV-team. Fick vara MYCKET diplomatisk. Räknandet tog lång tid. Några äldre män kom och sa att de hade hindrats från att rösta. Plåt- och papplådor med röster kom i ett ditforslade av pojkar på mopeder utan ljus, som hade körts genom skog och lerig terräng. Fantastiskt! Hela natten gick – klara 07.30. Vi hade sett rätt så många oegentligheter – helt öppna bås, poliser som "hjälp" folk att rösta, människor som hindrades från att rösta. Och så klart President General Pervez Musharraf som själv hade tagit all tid i TV dagen före och på valdagen, då det inte skulle få förekomma någon politisk valinformation.

Nu började sammanställningen av våra rapporter. Ett gediget arbete. När vi var klara och hade genomfört vår presskonferens insåg vi att med den kritiken var det nog bäst att fly och inte illa fäkta. Vi slängde oss hals över huvud i bussen till flygplatsen, MEN fastnade i världens åsk- och hageloväder och satt fast i några timmar. Fick vänta ytterligare tre-fyra timmar i ”säkerheten” i den internationella loungen innan vi kom iväg! En fantastiskt intressant och spännande äventyr som jag inte skulle vilja vara utan. Våra rapporter mottogs väl i parlamentet – hur de mottogs i Pakistan kan ni nog gissa.

2004 – tid för förändring av parlamentet

Första halvan av 2004 var en förändringens tid. Då välkomnades de nya medlemsländernas ledamöter – utsedda av respektive parlament – att delta i det ordinarie arbetet i parlamentet. Det var en härlig stämning och det kändes väldigt hjärtligt och generöst. Hur stämningen blev senare fick framtiden utvisa... Lite tuffare vad jag kan minnas...

Det är mycket man kan skriva om arbetet i Europaparlamentet, vad vi gjorde, hur vi kämpade för att få igenom våra åsikter och ståndpunkter och hur vi kände att vi ständigt slogs mot alla dem, som ville att EU skulle ta över mer makt från de nationella parlamenten. Men kom ihåg – detta var åren 2000-2004 och allt jag skrivit är taget ifrån minnet. Minnet säger mig dock att vi moderater (och många andra i EPP-gruppen också!) gjorde skillnad – det är jag stolt över!

LISBETH GRÖNFELT BERGMAN

Kommunalråd i Göteborg 1992–2000

Riksdagsledamot 2006–2010

Ledamot av Europaparlamentet 2000–2004

ANNA MARIA CORAZZA BILDT

Fred Frihet Framtid

Mina år i kriget på Balkan och i det svåra fredsarbetet därefter gav mig erfarenheter jag alltid kommer att bära med mig. Den som upplevt krig borde aldrig glömma vikten av att ständigt värna fred och frihet. I det belägrade Sarajevo på nittioalet lärde jag mig att det är Europaflaggan som är fredsflaggan i vår tid, i vår värld. EU-samarbetet är av grundläggande betydelse för fred, stabilitet och välbefinnande i framtidens Europa. Här uppe i det fredliga Norden märks det kanske mindre, men i andra delar av Europa ligger historiens motsättningar fortfarande nära ytan.

Min vision för ett bättre Europa

Åren 2009 – 2019 har jag haft förmånen att representera Sverige och Moderaterna i Europaparlamentet och arbetat för ett fritt, enat och öppet Europa. Jag kom in i politiken som fredsarbetare och företagare. Människors frihet och individens kraft, rättsstaten, fri rörlighet och frihandel, öppenhet, humanism och det fria ordet har varit grunden för mitt uppdrag. Europaunionen handlar om fria nationer som bygger ett samarbete i gemenskap – det handlar inte om en superstat. Det krävs ständig förnyelse för att göra ett bra EU ännu bättre. Sverige behövs som en dynamisk aktör i kärnan av europasamarbetet. Det Sverige och det Europa jag älskar är öppet mot världen.

Det finns mycket mer att göra för att stärka Europas roll för en friare och fredligare värld.

Jag har verkat för ett EU som gör rätt sak på rätt nivå och för att bygga en kultur av tillhörighet i Europa. Jag är född i Italien, kom till Sverige direkt från krigets Balkan och har gjort Sverige till mitt nya älskade hemland. Jag har grundat och drivit små familjeföretag över Europoländernas gränser som digitala entreprenörer. Jag är en värderingsgrundad och pragmatisk politiker, har verkat som brobyggare mellan människor med olika bakgrunder, att förena Nordens ljus med Medelhavets sol. Att vara europé förstärker min identitet. I EU är vi förenade i mångfalden som berikar oss.

”Kryssa Anna Maria”

Politik utan engagemang blir lätt teknik, något som varken inspirerar eller engagerar. Mitt europaengagemang bygger på både hjärta och hjärna.

Två gånger har jag blivit folkvald och ville som ”inkryssad” ge svenska folket en starkare röst i Europa. Det hade aldrig varit möjligt utan de outtröttliga frivilligarbetarna i ”Kryssa Anna Maria”, stödföreningen med mina nära och kära, som kampanjade dag ut och dag in. Jag är glad att ”Kryssa Anna Maria” nu lever vidare under ett nytt namn: ”Anna Maria för Europa” och att vi har firat tioårsjubileum. Det är ett unikt fenomen i svensk och europeisk politik.

Även inför de nationella och lokala valen 2006, 2010, 2014 och 2018 ägnade jag dagar och nätter åt att resa runt i Sverige för att kampanja för Moderaterna och för att inspirera och engagera väljare för Europafrågan. Jag har strävat hårt för att förankra Europatanken i vårt land.

Anna Maria i valrörelsen 2018. Cecilia Medina, Sabina Gudmundsson, Alexandra Hedborg, Emma Feldman. Foto Ingemar Walldén.

Mina uppdrag inom Europaparlamentet

Mina främsta uppdrag har varit som första vice ordförande i utskottet för den inre marknaden, vice gruppleddare för EPP i utskottet för jämställdhet samt ledamot i utskottet för migration, trygghet, grundläggande rättigheter och i det särskilda utskottet mot terrorism. Jag har hela tiden engagerat mig i frågor om jämställdhet och mänskliga rättigheter.

För Moderaterna i Europaparlamentet (EPP) har jag haft ansvar för frågor om digitalisering, migration, gränskontroll, polis och det rättsliga samarbetet, mänskliga fri- och rättigheter samt speciellt, relationerna till Ukraina och Turkiet. Andra frågor som berör svenska folket har jag satt på agendan, bl.a.

konsumentskydd och matsäkerhet, våld mot kvinnor och HB-TQI-diskriminering. Jag har varit ansvarig för arbetet med direktivet om sexuella övergrepp och exploatering av barn samt om genomförande av lagstiftning mot människohandel och skydd av brottsoffer.

För att nå resultat i Europaparlamentet måste man skapa kontaktnät över nations- och partigränser. Det har för mig underlättats av att jag behärskar många språk och att jag i mitt arbete med fredsfrågor fått erfarenhet av många olika kulturer.

Engagemang för jämställdhet och kvinnors rätt

Kvinnors rättigheter är för mig en fråga om mänskliga rättigheter och jämställdhet en fråga om individens frihet. Jag är stolt över att under åren ha bidragit till att ge jämställdhetsfrågor vikt och värdighet genom att placera kvinnors rättigheter högt på EU:s politiska agenda. Tillsammans med andra moderata kvinnor har jag velat skapa ett alternativ till den rödgröna feminismen, mer resultatinkriktad och med en attityd som lämnar den ideologiska konfrontationen från det förflutna bakom sig.

Kärnan i kampen för jämställdhet är för mig nolltolerans mot alla former av våld mot kvinnor. Jag har under årens lopp engagerat mig helhjärtat i arbetet för att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och att skydda offren. I Europaparlamentet har jag varit ansvarig för arbetet med Istanbulkonventionen, det enda internationella fördrag som kriminaliserar våld mot kvinnor. Ingen religion eller tradition kan rättfärdiga våld mot kvinnor och flickor. Våld mot kvinnor är ett brott!

Mycket återstår att göra för att alla och envar ska kunna känna trygghet. Våra lagar måste respekteras. Vi kan inte ha parallellsamhällen, där hederskultur får styra i vårt Europa. Bor man i Europa har man både rättigheter och skyldigheter,

Anna Maria möter Angela Merkel. Foto EU-parlamentet.

lika för alla. Barn måste tidigt lära sig en kultur med respekt för flickor och kvinnor.

I samband med att extremhögern vinner mark krymper kvinnorätsorganisationer i flera europeiska länder. Populister vill rulla tillbaka rättigheter för både kvinnor och HBTQI-personer. Extremhögern slår också mot kvinnors reproduktiva hälsa och rättigheter. Jag har verkat med kraft mot den utvecklingen och stöttar kvinnorörelser såväl i Europa som globalt. För att förverkliga jämställdhet behöver kvinnor bygga nätverk för att stötta andra kvinnor. Det finns mycket att göra för att "systerskap" ska gå från ord till handling.

Engagemang för barns rättigheter

Barns rättigheter har alltmer kommit i fokus för mitt arbete. Jag grundade och har lett den tvärpolitiska barngruppen i Europaparlamentet sedan 2014 och var mycket glad då jag blev utnämnd till EU-parlamentets samordnare för barns rättigheter från och med januari 2019. Frågor om barn är seriösa och centrala för allas framtid. Tillsammans med andra har jag lyckats med att sätta respekten för barns rättigheter högt på den europeiska agendan. Barns perspektiv integreras nu i alla EU:s beslut samt i lagstiftning som berör barn och unga.

Alla former av våld mot barn måste stoppas. Att skydda barn från våld på nätet är en av vår tids ödesfrågor för en hel generation som tillbringar en stor del av sin tid på nätet. Vi skall inte bara prata om barn, utan framför allt prata med barn och unga om deras framtid.

Hållbarhet

Under min kampanj 2009; ”Basta till matsvinn” och ”Basta till matfusk”, var det en del som skrattade åt mig. Men den kampanjen i Sverige förde mig till Bryssel och Europaparlamentet och idag anses miljöpåverkan av minskat matsvinn vara en viktig faktor för ett hållbart samhälle. Frågan växer snabbt, inte bara i Sverige utan även europeiskt och globalt. Min övertygelse om behovet av ett hållbart samhälle har kommit att prägla mina år i parlamentet

Vi måste göra mer för att göra det lönsamt att utveckla hållbara innovativa lösningar inom flera områden. Jag har bl.a. arbetat med delningsekonomis möjligheter för större hållbarhet och varit ansvarig för parlamentsrapporten om delningsekonomi för EPP.

Genom åren har jag också engagerat mig i och varit ordförande för kampanjen Single Seat, som arbetar för att EU-parlamentet ska ha enbart ett säte. I dag sammanträder EU-parlamentet både i Bryssel och Strasbourg, något som leder till onödiga påfrestningar på miljön och ökade kostnader.

Företagande och digitalisering

Jag har varit en röst för företagarna i Europa. För att uppnå ett hållbart samhälle måste man ge företagare rimliga villkor och jag vet av egen erfarenhet hur viktigt det är att arbeta mot krångel och onödiga regler. Under mina tio år i EU-parlamentet har jag kämpat för ett gränslöst, enkelt och rättssäkert regelverk. De senaste åren har jag arbetat för att skapa ett så fritt och företagsvänligt europeiskt regelverk för den digitala ekonomin som möjligt. Det är viktigt att våra företag kan växa och konkurrera även globalt på lika villkor.

År 2018 blev jag ansvarig för Europaparlamentets arbete med fria dataflöden över gränserna. På rekordtid kunde vi föra frågan från förslag till beslut om den femte friheten på den gemensamma marknaden. Digitalisering innebär stora möjligheter, men vi måste också värna säkerheten och integriteten på nätet. Företagarna sitter i framsätet och politiker har ofta varit senfärdiga. Arbetet med att balansera möjligheter mot säkerhet, frihet och "privacy" i den digitala revolutionen har bara börjat.

Minska avståndet till EU

Som EU-parlamentariker har jag alltid försökt att ta med europapolitiken till väljarnas fikabord. Att informera om EU och

hur det påverkar barnfamiljer i Sveg eller studenter i Umeå är viktigt. Europapolitik påverkar oss, det är inget som kan betraktas som något ”långt där borta”. EU-parlamentets beslut påverkar vår inrikespolitik, vår vardag, svenska företag och svenska bönder.

Med ”Anna Marias Europaturné” har jag rest i Sverige och träffat människor i deras vardag. Jag har härliga minnen av tal, samtal och debatter om Sverige i EU i Europahuset, i skolor och i bibliotek runt om i landet. Där har jag träffat underbara människor och lärt mig mycket mer om Sverige. Jag har träffat företagare och lyssnat på deras erfarenheter. Jag har imponerats inte minst av duktiga kvinnliga företagare. Det finns en innovationskraft och nyföretagande som ger optimism inför framtiden.

Efter varje plenum i Strasbourg har jag delat med mig mina intryck genom ”Anna Marias Europasamtal” och hållit i en dialog om mitt arbete på sociala medier.

Kamp mot populism och extremism

Jag har stått upp för det fria ordet mot extremhögern och tagit debatter mot en skara populist, bl.a. Marine le Pen, Victor Orban, Boris Johnson, Nigel Farage och Matteo Salvini. Högerpopulister står nära de mörkaste krafterna, de som förnekar Rysslands annektering av Ukraina och de som inte vill ha en gemensam asylpolitik. De vill svartmåla EU och använder Bryssel som syndabock.

Omröstning – med bestämt uttryck. Foto EU-parlamentet.

Brexit ett övergripande orosmoln

Sedan juni 2016 har Brexit blivit ett mörkt moln över Europasamarbetet. Storbritannien och EU fick ställa in sig på förhandlingar om ett utträde. Jag har varit ansvarig för medborgarrättigheter i EPP:s Brexitgrupp, något som inom Brexit är den viktigaste frågan för Europaparlamentet. Med full respekt för utfallet av folkomröstningen i Storbritannien, står jag fast vid att det bästa avtalet med EU är ett fortsatt medlemskap.

Farhågorna för att Brexitsträvan skulle smitta av sig till andra länder var stora i det inledande skedet av förhandlingarna. Men under förhandlingarnas gång framgick det hur mycket unionen betyder för medlemmarna inom en rad olika områden. Och det verkar till slut som om Brexit snarare har blivit ett vaccin, inte en smitta.

Nu blickar jag framåt

Reformer behövs inom många politiska nivåer. Tillsammans måste vi bygga en respektfull och transparent kultur. Jag var en fredsarbetare och företagare, som kom in i politisk verksamhet relativt sent i livet och sökte åstadkomma förnyelse i sättet att arbeta med politik. Min vision är att människor ska förstå att det handlar om värderingar och att förbättra människors liv. Det behövs fler starka kvinnor, inte minst med erfarenheter från företagande, som kan påverka politiken.

Nu gäller det att se framåt, stärkt av allt stöd jag har fått från hela Sverige under åren och inte minst de senaste månaderna. Det finns oerhört mycket att göra och jag hoppas kunna vara med om att göra det. I den värld vi lever, behöver vi ett starkt och enat Europa för fred, frihet och företagande, där kvinnor blir mer synliga.

ANNA MARIA CORAZZA BILDT

Född i Italien

Entreprenör

Har arbetat med olika uppdrag för FN

EU-parlamentariker 2009–2019

ANNA KINBERG BATRA

Nybyggare!

Nybyggare!

Den 2 januari 1995 kom jag, Anders Edholm och ytterligare ett par förväntansfulla ungdomar till Bryssel, med uppgift att bygga upp det första moderata kontoret i Europaparlamentet. Efter valet 1994 hade vi, i likhet med många som då var aktiva i Moderata Ungdomsförbundet, engagerat oss i kampanjen för svenskt EU-medlemskap och fick anledning att fira på valnatten den 13 november. På dansgolvet på valvakan på Norra Latin i Stockholm frågade dåvarande partisekreteraren Gunnar Hökmark om jag kunde tänka mig att arbeta åt den moderata delegationen i Europaparlamentet efter nyår. Å nej, tänkte jag några dagar, jag som skulle plugga färdigt nu efter att ha slarvat med studierna under alla valrörelser! Men jo, detta gick ju inte att tacka nej till. Snart var det klart: Jag skulle börja jobba i Bryssel och det för självaste Margaretha af Ugglas, nyss avgången utrikesminister och nu den första moderata gruppledaren i Europaparlamentet. Fem förväntansfulla Moderater och en Kristdemokrat skulle bilda den första svenska EPP-delegationen, med fyra moderata tjänstemän totalt på plats. Långt ifrån både regeringskansliets och partikansliets resurser då och de resurser varje enskild europaparlamentariker har i dag.

Men vi hade varandra, och vi hade något slags nybyggarganda. Stolta gick vi fram till EU-medborgarskylten på flygplat-

sen, dagen efter att Sverige blivit medlemsland. Men där blev det tvärstopp, vi hänvisades till kön för inresande från utanför EU och fick varsin stämpel i passet som alla andra som inte tillhörde gemenskapen. Vi var jag, Anders, Paula Eriksson och på plats fick vi sällskap av Birgitta Bodin, svensk men gift med en italienare och redan bosatt i Bryssel. Förutom Margaretha bestod den moderata delegationen av f.d. riksdagsledamöterna Charlotte Cederschiöld, Karin Falkmer, Per Stenmarck och Ivar Virgin.

Tillsammans med ledamöterna fick vi snabbt ihop en samsamsvetsad och trevlig arbetsgrupp, när de var på plats mitt i veckorna. Resten av tiden försökte vi hålla igång verksamheten själva, i tät kontakt med partiorganisationen där hemma. EU var nytt för alla, många kontakter skulle etableras och då vi nyss lämnat regeringskansliet blev Brysselkontoret också partiets kontaktyta mot både EU-ledningen och toppolitiker i andra medlemsländer.

Vi var glada och förväntansfulla, ville göra skillnad men hade ingen aning om hur det skulle gå till. Ingen hade gjort något liknande förut, ingen därhemma heller, men vi hade stöd från högsta ort både politiskt och praktiskt. Partiledaren, nyss avgångne statsminister Bildt, hade själv hög europeisk profil och tänkte inte sänka den nu när hans regering tagit oss in i EU. Tvärtom. Han var dessutom nybliven och stolt användare av internet och e-post, vilket blivit internationellt känt och det kunde vi använda som argument mot Europaparlamentets kontinentala och traditionella IT-avdelning när de undrade vad vi skulle med sådant till.

Jonas Hafström, som då var chef för den moderata internationella verksamheten, bad mig hålla ihop arbetet på kontoret och avge en veckovis rapport om verksamheten. Någon kanslichefstitel var det visst för tidigt för partiet för att ge en 24-åring. Självt vågade jag inte ställa sådana krav även om jag

*Anna mitt
uppe i
arbetet i sitt
kontor i
Bryssel.
Bild privat.*

minns att jag tyckte det var fel. Men vi jobbade på ändå, med våra anspråkslösa assistentlöner.

Östersjön – ett nytt EU-perspektiv

Det är partigrupperna som bestämmer vem som får makt i vilken fråga. Vi kände ingen och visste inte hur något fungerade. Margaretha af Ugglas vann snabbt respekt och inflytande i EPP-gruppen och kunde ta plats i parlamentets tunga utrikesutskott. Väl där ville hon hitta ett projekt där en nordisk utrikespolitiker kunde få genomslag, och bad mig hitta en väg att engagera sig i frågor om samarbetet runt Östersjön. De baltiska länderna hade nyss blivit fria och skickat representanter till Bryssel, med stort intresse av att hjälpa oss från sin horisont och förbereda vägen till sina egna EU-medlemskap.

Och jag hade spanat in att EPP-gruppens utrikeshandlägg-

gare var holländare och jag hade ju bott i Holland som barn. Kunde jag byta några ord med honom för att etablera kontakt och hitta rätt i systemet? Det funkade. Och han visade hur en möjlighet att bli rapportör om just östersjösamarbete var på väg fram. Snart hade Margaretha gjort frågan till sin. Hon skulle bära Sveriges första betänkande i Europaparlamentet, och det skulle handla om att sätta vår del av världen på kartan ordentligt.

Första presentationen gick sådär. Man känner ju i rummet om man får gehör eller inte och Europaparlamentets utrikesutskott hade inte hört mycket än om baltiska vägar till medlemskap, miljöfrågor eller säkerhetsaspekter av närheten till Ryssland. Visst förstod de finska ledamöterna vad hon talade om, någon tysk nämnde något om Hansahistoria men det kändes att förståelsen var låg hos övriga. Inför nästa möte behövdes mer. Så Margaretha bad mig ta fram en karta, som kunde delas med nästa version av betänkandet. Ledamöterna tittade nyfiket och några vände och vred på den. Någon såg ut att vända den upp och ned. Men snart hade hon vunnit brett intresse och gehör, betänkandet fick genomslag och i dag vet till och med sydeuropéer att östersjöregionen är ett europeiskt inlandhav, omgivet av medlemsstater varav några som inte ens räknades som stater för bara några decennier sedan.

Första gången med mycket

Det var många första tillfällen under det första året förstås, däribland parlamentets utfrågning av den första svenska kommissionären Anita Gradin (S). Hon gav oss en ofrivillig lektion i kulturkrockar, när hennes lite kärvt västerbottniska stil lät uppfriskande för oss, men skapade konflikt bland dem som föredrar långa artighetsfraser framför skarpa sanningar.

I juli 1995, när de flesta därhemma hade semester, svettades vi i korridorerna i Strasbourg där parlamentet samlades. Carl Bildt hade vid det laget fått EU-uppdrag på Balkan och skulle just komma till EPP-gruppen för att berätta om sitt arbete. Då ringde den unge UD-tjänstemannen Björn Lyrvall på kontorets telefon och ville få tag i Carl. Mobiltelefon hade knappt någon än. Det var min allra första kontakt med Björn så jag kände honom inte, men förstod ändå snabbt att han lät skakad som någon som hade upplevt något allvarligt. Det hade han också, skulle det visa sig. Björn arbetade med Carl inom hans internationella uppdrag med det forna Jugoslavien (IFCY), och hade just insett vidden av brotten mot mänskligheten på Balkan. Hans diplomatiska karriär kom att fortsätta framgångsrikt, så småningom som svensk ambassadör i USA. Det ortnamn han nämnde då, i juli 1995, var fortfarande nytt för mig. Men i dag får de flesta en bekant, stark och obehaglig känsla när man säger Srebrenica.

Jag var student på Handelshögskolan när jag fick jobbet, det var jag fortfarande när rektorn, Staffan Burenstam Linder, blev nästa moderate gruppledare efter det första svenska valet till Europaparlamentet 1995. Även i arbetet med honom spelade en holländare en avgörande roll – kommissionär Hans van den Broek som arbetade med östutvidgningen och engagerade sig i uppbyggnaden av Handelshögskolan i Riga. Det var också Staffan, inte min man som har indisk bakgrund, som först bjöd mig på indisk restaurang. Han var genuint intresserad av världen även utanför Europa vilket var ovanligt på den tiden. Och han verkade, kanske sedan sin tid som rektor, genuint intresserad av att arbeta med yngre medarbetare. ”Man ska hålla sig väl med dem som är på väg upp”, sade han, ”för man kommer att möta dem på vägen ned sen.” Hur det än var med den saken så lärde han oss massor. Det är också Staffan som brukar tillskrivas citatet: ”Den som står still i en värld som förändras,

rör sig i själva verket bakåt.” Det påståendet är i högsta grad relevant än i dag, långt efter hans tid.

Moderaterna behövde nybyggerprojektet

När mina möjligheter till studieuppehåll från Handelshögskolan tog slut valde jag i samråd med Staffan att åka hem för att läsa färdigt, vilket han skrev i mitt anställningsintyg att det var ett mycket klokt beslut. Ett sådant löfte måste jag ju hålla. Så min tid på plats i Europaparlamentet tog slut 1996, men både vänner och erfarenheter därifrån har jag glädje av än i dag.

Till sist en personlig reflektion: Att bygga upp det moderata Europakontoret var inte bara allmänt roligt och lärorikt för alla inblandade och etablerade viktig politisk och personlig närvaro som Moderater har nytta av än i dag. Det gav också, kort efter förlusten av regeringsmakten i valet 1994, många aktiva ett nytt positivt projekt att lägga sin kraft på. Där kunde hårt arbete med knappa resurser, politikutveckling och sökande av nya vägar för att göra verklighet av idéerna komma till stor nytta utan en tanke på valförlust, regeringsmakt eller annat vi hade bakom oss. All energi riktades framåt och utåt, ingen bakåt eller inåt. Något slags nybyggeranda alltså, som kan ge energi till vilken organisation som helst. Inte minst till ett parti som just gått i opposition och behöver kraft att blicka framåt. Lite sådan anda skulle behövas även i dag.

ANNA KINBERG BATRA

Politisk sekreterare till de två första gruppledarna i Europaparlamentet 1995–96
Fd ordförande i EU-nämnden och finansutskottet
Gruppledare samt riksdagsledamot 2000, 2001-2002 och 2006-2018
Moderat partiordförande 2015-2017

JELENA DRENJANIN

Moderat politik i ett europeiskt sammanhang

Talesperson i jämställdhetsfrågor för 47 länder!

Det är en fredag i slutet av januari 2019 och jag sitter på ett utskottsmöte i Bryssel när jag får ett meddelande att jag har valts till talesperson i jämställdhetsfrågor för 47 länder. Jag tillträdde hösten 2018 som ledamot i Europarådets kongress för lokala och regionala frågor, förkortat CLRAE. Europarådet bildade 1949 för att främja demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer och består av 47 medlemsländer. Kongressen för lokala och regionala myndigheter grundades 1957 och blev 1994 en del av Europarådet och arbetar med dessa frågor på lokal och regional nivå. CLRAE ansvarar för övervakningen av hur konventionen om kommunernas självstyrelse, antagen 1985, tillämpas i medlemsstaterna. Detta görs genom tematiska aktiviteter inom jämställdhet, migration och integration, förebyggande av radikalisering, byggande av inkluderande samhällen, regionalisering, valövervakning, korruptionsbekämpning.

Ledamöterna i CLRAE väljs bland de lokala och regionala företrädarna i respektive land. Som kommunalråd sitter jag i den lokala kammaren.

För mig har mitt politiska engagemang bottnat i att jag ser det i grund och botten som en mänsklig rättighet att kvinnor och män, pojkar och flickor har samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Så, ja, jag blir glad och stolt över att ha

valts till talesperson men samtidigt infinner sig en känsla av trötthet. I snart 20 år har jag arbetat politiskt och att arbeta med jämställdhetsfrågor ger sällan någon ”cred” som ungdomarna skulle säga. Så jag vet vad som kommer att krävas och jag vet att mitt tålamod kommer att prövas. Det som ger mig hopp är att vi är i ett paradigmskifte både med ny teknik, #Metoo# rörelsen och att fler kvinnor finns i maktpositioner. Det som tynger mig är att vi är många som kämpat hårt för att nå lika lön för lika arbete, fler kvinnor i maktpositioner i politik, institutioner och näringsliv. Samtidigt har kvinnors rörlighet i det offentliga rummet begränsats, otryggheten och risken att utsättas för våld i någon form har blivit en normalitet. Kvinnor äger mindre och är färre i de sektorer som har hög status och där pengarna finns, så som näringslivet.

Sverige ett föredöme när det gäller jämställdhet

Hur bygger man då ett samhälle som säkerställer de mänskliga rättigheterna i en globaliserad värld? Europeiska Unionen med dess 28 medlemsländer har alla olika normer och värderingar men de mänskliga rättigheterna är fortfarande desamma, en ram som vi alla ska förhålla oss till. Vissa länder, som Sverige, är ett föredöme när det kommer till jämställdhet vilket också resulterar i att vi hamnar på tio i topp listan på t.ex. Global Gender Gap Index. Så vi har åstadkommit en hel del när det gäller representation i politiken, andelen kvinnor som är yrkesverksamma och utbildningsnivån. I Europa kan vi se att kvinnor utbildar sig men de finns inte representerade i politiken på lokal, regional och nationell nivå. Det ser jag väldigt tydligt i Europeiska Unionens regionkommitté som nu antligen vaknat i denna fråga. Vissa delegationer, som den grekiska, representeras enbart av män. Till skillnad från Euro-

*Självporträtt.
Inför EU-valet 2019.
Bild privat.*

parådets kongress där man politiskt har uttalat sig tydligt om jämställd representation så har man inte gjort detsamma i Regionkommittén. Det vore naivt att tro att detta inte påverkar våra politiska dokument, våra yttranden, våra policyer som sedan återspeglar sig i beslut. Därför är den kvinnliga, politiska representationen oerhört viktig och den börjar faktiskt på den lokala nivån. Att få kvinnor engagerade i politiken är avgörande och börjar oftast på den lokala nivån.

Sverige är en del av världen och i denna värld kan vi konstatera enligt OECD 2017 att:

- 4 av 5 trafficking offer är flickor
- Färre än 30% av forskare är kvinnor
- Kvinnor i åldern 15–44 år löper större risk att utsättas för våldtäkt eller våld i nära relationer än att drabbas av cancer, bilolyckor, malaria eller krig.

- 1 av 3 kvinnor i världen har någon gång under sin livstid erfarit våld i nära relationer eller varit utsatta för sexuellt våld av någon de inte känner.

Den ständiga frågan: Var vi ska börja för att säkerställa grundläggande mänskliga rättigheter för alla?

Det politiska ledarskapet måste botten i den värdegrund som bygger och utvecklar ett demokratiskt samhälle och det måste finnas ett politiskt åtagande. "Hur" är en fråga som också måste ställas och det finns inga "one size fits all" lösningar. I varje parti, samhälle och gemenskap finns normer och värderingar som måste ses i sitt sammanhang. I Moderaterna har nätverken och MKF-utbildningarna varit starka faktorer som bidragit till en mer jämställd representation. Rent krasst så skulle man kunna säga att varje parti vill vinna val för att genomföra sin politik och då måste man attrahera så många väljare som möjligt. Moderaterna var förr ett parti som dominerades av män och attraherade manliga väljare och det är inget vinnande koncept om man vill vinna val. Idag är vi ett modernt och jämställt parti där jämställdhet nästan blivit en icke-fråga.

Europeiska regionkommittén

Europeiska regionkommittén består av 350 ledamöter från lokal och regional nivå i EU:s 28 medlemsländer. Den är ett rådgivande organ med uppgiften att bedöma EU:s lagstiftning och politik ur ett lokalt och regionalt perspektiv. Jag började där 2011 och sitter i utskottet CIVEX – Commission for Citizenship, Governance, Institutional and External Affairs – som arbetar med medborgarskap, styresformer, institutio-

nella frågor och yttre förbindelser. Man måste vara en lokal eller regional politiker för att kunna få uppdraget som ledamot i Regionkommittén. 78% är män och det vore naivt att tro att det inte har någon påverkan på yttrandena. Den manliga dominansen har sin grund i att endast 15% av EU:s borgmästare eller kommunstyrelseordförande (KSO) är kvinnor och många ledamöter är just borgmästare eller KSO, i sina hemorter. Den lokala nivåns förmåga att släppa fram kvinnor är en nyckelfaktor i hela den europeiska demokratin. En kvinna på lokal nivå sprider ringar på vattnet så att säga och genererar mer jämställda delegationer.

Arbetet handlar mycket om värderingsfrågor där remissyttrandena ska synas i sömmarna så att man säkerställer både det lokala och regionala självbestämmandet men också medborgarnas rättigheter och möjligheter. Hur man bygger goda inkluderande samhällen för alla åldrar kan besvaras på många sätt och det är på den lokala och regionala nivån vi vet det bäst.

När vi besvarar och diskuterar migrationsfrågor så är det från flera olika nivåer för att se till att den lokala och regionala nivån har inflytande och vilka konsekvenser de får. Där har vi sett i hela Europa hur stora migrationsströmmar påverkat lokala samhällen utan att de har kunnat påverka det som beslutats på nationell nivå.

Hur bygga ett inkluderande samhälle?

Jag minns vid ett tillfälle då vi i CIVEX utskottet skulle rösta om ett studiebesök, ett av alternativen var ett besök i Reggio Emilia och handlade om hur man bygger ett inkluderande samhälle som även omfattar kvinnor och barn. (Reggio Emilia pedagogiken är en pedagogisk filosofi). Den övervägande diskussionen i utskottet bland männen var att kopplingen

barn och demokrati var löjlig. Som svensk ser vi helheten och den röda tråden i hur man fostrar demokratiska medborgare och bygger ett demokratiskt samhälle. Jag tog ställning och argumenterade för vikten av ett inkluderande samhälle och beslutet blev att besöka Reggio Emilia, även om jag därmed gick emot min partigrupp. Det som var intressant under besöket var att vårt studiebesök samordnades med OECD. De hade ett projekt som skulle hjälpa Japan i återuppbyggnaden efter olyckan i Fukushima. De ville se hur italienarna efter 2:a världskriget byggt upp sitt land som inkluderat barn och kvinnor. I Japan hade diskussionen bland allmänhet, forskare och debattörer konstaterat att ledarskapet i Japan är mycket homogent och att det är en risk i beslutsfattandet. Kraven på förändring i maktstrukturer diskuterades intensivt.

När jag var rapportör om trafficking så fick jag berättat för mig att jag aldrig skulle få igenom en skrivning om att kriminalisering av sexköp ”skulle kunna vara ett verktyg” i bekämpandet av trafficking. Jag undrar om det hade varit lika svårt om hälften av ledamöterna varit kvinnor? Nu gick det min väg och jag kunde hitta kompromisser och det blev ett enhälligt beslut. Tänk att orden ”kan vara ett verktyg” ska vara så laddade. Detta var två små saker men jag har ständigt strävat efter att lyfta det jag ser som en orättvisa. Därför har jag outtröttligt frågat:

- Varför är det bara män i panelen?
- Varför är det bara manliga experter?
- Varför är det mest män som får rapportörskap och uppdrag?

Vad gäller trafficking så var rapportörskapet ett sätt att lyfta samverkan med den lokala och regionala nivån då det är vi som är närmast medborgarna och det är i våra samhällen vi finner offren samtidigt som det är en brottslighet som ska hanteras av den nationella nivån, d.v.s. polisen och rättssystemet.

En lätt bekymrad Jelena rapporterar i Europarådet. Bild privat.

Krav på förändringar

Året 2018 var det år som Regionkommittén vaknade och om det beror på att det var inför EU-valet 2019 må vara osagt men kraven på förändringar blåser överallt. Helt plötsligt började förfrågningar hagla in och mina synpunkter efterfrågades. Trägen vinner ...

Europarådets kongress med sina 47 medlemsländer är på en annan bana då man har infört kvotering och de nationella delegationerna måste leva upp till det för att godkännas. Det har bidragit till en jämnare representation sedan det beslöts 2008 och redan 2010 var det lika många vice ordföranden av båda könen. 2016 valdes den första kvinnliga ordföranden sedan organisationens bildande för 60 år sedan.

Så nu börjar en ny spännande period då jag ska fördjupa mig i jämställdhetsfrågorna med strategiska mål som att förebygga och bekämpa könsstereotyper, sexism och våld mot

kvinnor, samt främja balanserad representation av kvinnor och män i hela samhället.

Jag är också vice ordförande i Joint Consultative Group för Montenegro som vi träffar två gånger per år för att stötta den lokala och regionala nivån att förbereda sig på att uppfylla kriterierna för ett EU-medlemskap. Vi har haft fokus på korrupsionsbekämpning, effektiv förvaltning, utveckling av nya arbeten och demokratibyggnad.

Att jag i mars 2019 blev ordförande i SKL:s EU-beredning var oväntat men ger mig mer verktyg och resurser att fortsätta mitt engagemang i mina politiska hjärtefrågor. Det är dropparna som slutligen urholkar stenen och jag ska droppa på med jämställdhetsarbetet på lokal, regional och europeisk nivå för ett demokratiskt och jämställt Sverige och Europa.

JELENA DRENJANIN

Född i Belgrad fd. Jugoslavien. Uppvuxen i Huddinge

Kommunalråd i Huddinge kommun sedan 2008

Ledamot i EU:s Regionkommitté, CIVEX utskottet

Ledamot i CLRAE Europarådets kongress för lokala och regionala myndigheter

Talesperson för jämställdhetsfrågor

MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN

Europarådet - en viktig doldis

Här vill jag ge er en personlig betraktelse med händelser som ger en insyn i vardagen under mina åtta år i Europarådets parlamentariska församling (PACE). Det är kanske det intressantaste, mest omtumlande uppdrag jag haft och där jag känner att jag kunnat göra verklig skillnad för många. 2010 blev jag delegationsledare för den svenska delegationen med Björn von Sydow (S) som vice.

Europarådet, som är en mellanstatlig samarbetsorganisation, är för många en väl förborgad hemlighet och förväxlas ofta med EU. Detta trots att Europarådet är äldre (1949) och har fler medlemsländer (47st) än EU. EU har tagit både Europarådets flagga och hymn och gjort till sina. Välkänd är dock Europadomstolen för mänskliga rättigheter i Strasbourg. När alla juridiska möjligheter är uttömda i hemlandet kan medborgare i Europarådets medlemsländer vända sig till domstolen i Strasbourg i frågor som rör Europarådets fundament – demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Europakonventionen för mänskliga rättigheter ligger till grund för domstolen.

Det finns också en Ministerkommitté där medlemsländernas utrikesministrar ingår. De flesta länder har en fast diplomatisk representation i Strasbourg som företräder sitt land på daglig basis. Precis som i EU så skiftar ordförandeskapet i Ministerkommittén varje halvår.

Att komma till Europarådets parlamentariska församling

med andra parlamentariker från 47 olika länder - med sina speciella sätt att uttrycka sig och att ta för sig - detta iakttog jag i början med skräckblandad förtjusning.

PACE har sessioner fyra gånger per år, en vecka åt gången i Strasbourg med utskottsmöten i Strasbourg, Paris och ibland i andra länder. Det finns nio utskott och sex partigrupper. Franska och engelska är de officiella språken som alla handlingar publiceras på och tolkas till. Länder som betalar extra kan få tolkat till sitt språk. Jag var tvungen att prata engelska vid alla mina anföranden och kände plötslig att jag saknade en del fackord, speciellt juridiska termer. Jag gjorde allt för att lära mig dessa för att inte göra bort mig.

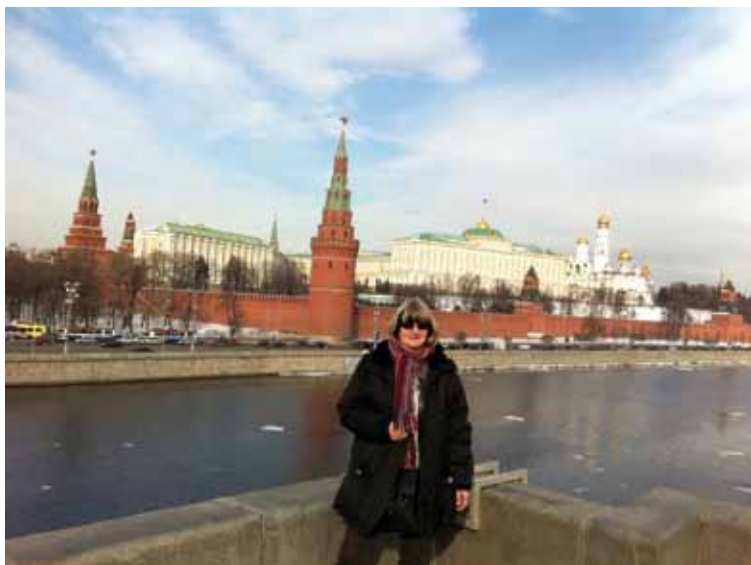
Jag insåg snabbt att min raket, mitt sätt att prata klartext, oräddhet och integritet var egenskaper som kommer att behövas för att nå ut och åstadkomma det jag ville i detta internationella sammanhang. Alla dessa egenskaper kom att prövas hårt under mina år och det ska jag beskriva i några nedslag från mitt uppdrag.

Med en talartid på 30 sekunder för att framföra ändringsförslag och talartiden på max tre minuter för anföranden går det inte att uttrycka sig inlindat och diplomatiskt, utan det är rakt på sak som gäller om man ska nå fram och lyckas uppnå det man vill.

Det var åtta fantastiska år med så många spännande, lärorika, intressanta konfrontationer, kompromisser och uppgörelser med människor från så många olika länder. Och tyvärr ett slut med hemska upplevelser.

Valövervakning och strid för fundamentala principer

Det har blivit 17 valövervakningar och ofta tre besök i samband med vart och ett av valen – före valet, under valet och efter va-

Marietta i Moskva. Bild privat.

let. Min första valövervakning var presidentvalet i Armenien 2007, där valfusket fick ett ansikte. Vid valövervakning är vi alltid två parlamentariker från olika partigrupper, en chaufför och en tolk. Det är många timmars arbete på valdagen, ofta lämnar vi hotellet 05:00 på morgonen för att se när en vallokal förbereds för öppnandet och håller på fram till tre–fyra på natten för att övervaka sammanräkningen.

Det sägs lite skämtsamt att det inte har någon betydelse vem som röstar utan vem som räknar rösterna. Och detta bekräftades i Armenien i en liten by på landet i en kall skola när rösterna skulle räknas. Ordförande i denna vallokal var rektorn på skolan. Även om jag inte kan armeniska så visste jag var de olika presidentkandidaterna stod på valsedeln. Det var en lång valsedel med alla kandidaterna på en och samma valsedel och så skulle väljarna sätta ett kryss för sin kandidat. Jag

såg att valsedlar lades i fel hög för att "rätt kandidat" skulle vinna. Valförrättarna förstod att jag upptäckt fusket och försökte hålla händerna för högarna. Som valövervakare ska man fylla i formulär och noterar vad som händer, man får inte ingripa. Ni kan förstå min frustration och min tolk, en ung kvinna, var mycket orolig och rädd att jag skulle säga något eller ingripa. Hon påpekade att det fanns två unga killar i rummet som var "bodyguards" och hon var rädd att vi skulle råka riktigt illa ut.

Valfusket undgick inte armenierna och dagarna efter valet var det enorma demonstrationer i huvudstaden Yerevan och tyvärr med ett antal dödade som följd. När rapporten från valövervakningen debatterades i Europarådets parlamentariska församling så berättade jag i klartext vad jag sett av valfusket. Senare fick jag veta att mitt namn var mycket känt i Armenien eftersom jag var den enda som haft modet att säga som det var, utan förskönande omskrivningar.

Georgien och the Beatles

I augusti 2008 började ett krig i Georgien där Ryssland ockuperade två delar av Georgien – Sydossetien och Abchazien. Många och långa debatter om det oacceptabla i att ett medlemsland i Europarådet angriper och ockuperar delar av ett annat land blev det. Men Ryssland hade "köpt sig" så många "vänner" att inte mycket hände. Här sattes mina klartextegenskaper verkligen på prov när jag på tre minuter skulle avhandla detta komplicerade ämne. För att fånga det Putins Ryssland gjort använde jag Beatles-låten "Back in the USSR" och beskrev att Putin såg Ryssland som större än det var på kartan. Putin ansåg sig ha rätt till inflytande över grannländerna som varit en del av det tidigare Sovjetunionen. Därmed var det enligt honom helt möjligt att ta delar av Georgien utan att någon

skulle lägga sig i. Jag minns att jag fick stormande applåder då de flesta förstod exakt vad jag menade. Där fick jag nog den första noteringen i Putins svarta bok, och det skulle bli många fler under mina år i Europarådet vilket skulle leda till ett drastiskt beslut från Putins sida gentemot mig.

Min analys 2008 av Putins geopolitiska ambitioner att utvidga Ryssland genom att ta delar av grannländerna skulle dessvärre visa sig stämma när ukrainska Krim annekterades av Ryssland 2014. Putin är som ett litet barn som testar var gränsen går och om ingen sätter ner foten och sätter stopp så fortsätter han. Problemet är att Putin inte är ett barn utan en kallt beräknande och intelligent f.d. KGB-agent med stormaktsambitioner.

Tydlig kritik mot Ungern

Moderaterna tillhör partigruppen EPP i Europarådets parlamentariska församling. På ett EPP-gruppmöte presenterade jag en motion om oron över den odemokratiska utvecklingen i Ungern. Och eftersom det ungerska partiet Fidesz tillhör EPP blev det ganska hett om öronen för mig. Jag begärde ordet och sa utan några diplomatiska omskrivningar att jag inte satt i PACE för att försvara ett lands styrande majoritets agerande bara för att de satt i vår partigrupp, utan att jag satt i Europarådet för att försvara demokrati, MR och rättsstatens principer.

Många i EPP-gruppen blev väldigt arga och upprörda men jag förstod i efterhand att jag vann respekt för min oräddhet. Senare slog även min integritet till med full kraft när företrädare för Ungern försökte bjuda mig på en resa till sitt land för att se hur bra allt fungerade. Jag tackade naturligtvis nej. I samband med EU-valet 2019 vet vi att EPP-gruppen agerade mot Fidesz av just de skäl jag nämnt.

Dödshot

2012 blev jag vald till vice president för PACE, vilket innebär att man är talman i plenisalen i Strasbourg vid debatter och omröstningar. Vid ett tillfälle när jag tjänstgjorde som president började en företrädare för Jobbik (ett extremhögerparti från Ungern) vifta med en ungersk flagga, jag bad honom att ta bort flaggan ett flertal gånger. Han protesterade och gick sen, men lämnade flaggan kvar på sin plats. En tjänsteman tog bort flaggan. Några veckor efter detta började jag få omkring 200 mail om dagen med dödshot, hot om våld och sexuella övergrepp mot mig och min familj, uttryckta i ord som jag aldrig skulle ta i min mun. Det visade sig att på en hemsida med koppling till Jobbik fanns en länk med min mailadress med uppmaning att skriva till mig, efter mitt ur deras synvinkel förnedrande beteende mot den ungerska flaggan. Efter detta togs en uppförandekod fram för hur parlamentariker ska bete sig mot varandra.

Sårbar men beslutsam Julia Timoshenko i fängelset

Ett medlemsland som inte uppfyller de åtaganden som de förbundit sig att uppfylla när de blev medlemmar i Europarådet är under övervakning och två ledamöter i PACE utses till rapportörer för detta land. 2010 blev jag rapportör för Ukraina.

Tidigare premiärministern Julia Timoshenko sattes 2012 i fängelse av sin politiske motståndare president Viktor Janukovyj. Hela västvärlden fördömde det sjuåriga fängelsestraffet och man såg rättegången och fängelsedomerna som politiskt motiverad, ett sätt att bli av med en politisk motståndare.

Som rapportörer försökte vi åtskilliga gånger att få träffa Julia Timoshenko i fängelset. Innan hon hamnade i fängelse

*Marietta i Europarådets talarstol.
Bild privat.*

träffade vi henne varje gång vi var i Ukraina. Vi fick många nej precis som alla andra som försökte men så plötsligt fick vi ja. Vi fick med kort varsel ta oss till fängelsesjukhuset utanför Charkiv där Julia Timoshenko befann sig på grund av sjukdom och jag lovade henne att inte tala om vad hon led av. Efter den säkerhetskontrollen med kroppsvisitering, scanning, beslag av mobilen och väskan, så framstår vanliga flygplatskontroller som närmast obefintliga. Det enda jag fick ta med var en liten bit papper och en penna.

Julia Timoshenko låg i en säng, tre övervakningskameror var riktade mot sängen och vi fick veta att en övervakningskamera också fanns på toaletten. På ett litet bord bredvid sängen

stod ett foto av hennes dotter och en Dalahäst som jag haft med mig när vi träffats medan hon ännu var fri. Hon uttryckte en enorm tacksamhet över att vi ansträngt oss så för att få besöka henne i fångelset och att vi ständigt krävde hennes frigivande i olika sammanhang, som när vi träffade olika ministrar och presidenten. Hon var så uppdaterad på dagspolitiken och vi hade många frågor till henne som hon initierat och med stort engagemang svarade på.

Hon behövde behandling men litade inte på läkarna i fångelsesjukhuset, utan hade lyckats få en specialistläkare från Tyskland som kom då och då för att behandla henne. För att kunna bli behandlad behövde hon klä av sig, detta filmades av övervakningskameror och fängelsevakterna, unga män, satt och såg på i realtid.

Jag hade bara två ord i min hjärna efter att i nästan två timmar ha samtalat med Julia Timoshenko, som aldrig reste sig ur sängen, ”sårbar men beslutsam”. När vi kom ut i foajén på sjukhuset fick vi en mindre chock, jag har aldrig sett så många journalister, TV-kameror och fotografer som bokstavligen kastade sig över oss. Vi tog ett steg tillbaka och bestämde att vi i princip inte skulle säga något, utan hänvisa till en presskonferens som vi skulle ha någon dag senare. Vi var medvetna om att det var så sensationellt att vi fått träffa Julia Timoshenko då många försökt men fått nej, och media skrek efter information om vad hon sa och hur hon mådde. Så jag sa bara ”she is vulnerable but determined.” För det speglade den känsla, jag bar med mig.

Putins ukrainske dräng och kampen på Maidan

Uppdraget som rapportör för Ukraina skulle visa sig ta mycket tid och få en helt annan utveckling än någon av oss sett fram-

Marietta med Julia Timoshenko. Bild privat.

för oss vid den tiden. Som rapportör besöker du landet som du övervakar två till tre gånger per år och då ofta en hel vecka åt gången. Vi träffar ministrar, presidenten, överåklagare, myndigheter, media, NGO:s m.fl.

President Viktor Janukovyj som i valet 2010 lovade ukrainarna att närma sig Europa och EU via det av Sverige och Carl Bildt initierade Eastern Partnership gjorde en u-sväng i november 2013 för att istället närma sig Putins Ryssland.

Denne president har vi under åtskilliga timmar fört samtal med i hans rikt utsmyckade högkvarter i Kiev. Samtal där vi försökte få honom att förstå att han målat in sig i ett hörn bl.a. när det gällde att sätta sin motståndare Julia Timoshenko i fängelse. Vi erbjöd honom "vägar" att ta sig ur denna situation som låg som en våt filt över all politisk diskussion och den

framtida utvecklingen för Ukraina. Det blev ganska uppenbart för mig att han hade nära band till Putin och varje gång han gjort ett besök i Moskva så gjorde han som Putin sagt. Jag tror Putin såg på honom som en guvernör i en del av Ryssland, som han kunde styra helt. Att Putin totalt saknade respekt för Viktor Janukovyjtj var mycket tydligt. Putin såg sig själv som totalt överlägsen, men såg nyttan av att använda Viktor Janukovyjtj för sitt eget syfte, vilket skulle visa sig senare. Viktor Janukovyjtj var helt enkelt Putins dräng.

Ukrainarna hade fått nog och kände sig grundlurade vilket de också var eftersom presidenten hade lovat ett närmande till Europa och EU och gjorde det motsatta, d.v.s. lierade sig än mer med Putins Ryssland. Det blev droppen och demonstrationerna och barrikadbyggandet på Maidan, Frihetstorget i Kiev, började i november 2013. Maidan fylldes av ukrainare som var trötta på svikna löften, lögner, korruption och maktmissbruk. De vill leva som andra gör i väst.

Jag var där i december några dagar före julafton 2013 och såg ett "välordnat" tätläger där alla tycktes ha en uppgift i allt från att laga mat till att sopa gatorna och hålla rent. Poliserna försökte vid ett flertal tillfällen utrymma torget och våldsamma konfrontationer förekom med dödade demonstranter som följd. Barrikaderna blev större och större, och fler och fler från olika delar av Ukraina anslöt sig till demonstranterna. En sedan länge planerad vecka för monitoring i Kiev i februari 2014 med inplanerade möten med ett antal ministrar, presidenten och organisationer skulle visa sig bli den mest överkliga, omtumlande och fruktansvärda veckan i mitt liv.

Hela veckan var turbulent, byggnader sattes i brand, demonstranter blev dödade, stora demonstrationer vid ukrainska parlamentet. Fältsjukhus inrättades snabbt i kyrkor nära Maidan. Men allt kulminerade på torsdagen.

Torsdagen den 20 februari 2014 hade vi flera viktiga möten

Marietta på Maidan innan stormen bröt ut! Bild privat.

inplanerade, med ministrar och presidenten. Vi var uppe tidigt och visste inte vad som väntade oss den dagen, en ödesdag med många döda.

Vi börjar tidigt hos en minister som jag konfronterar med bevis som jag har att kravallpolisen tidigare i veckan skjutit med skarpladdat vapen och inte gummikulor som det officiellt hävdas. Han blir arg och säger att jag ljuger. Jag svarar nej, herr minister, det är ni som ljuger och han blir ännu argare och stämningen laddad, när telefon ringer. Vi ser att han bleknar och tolken översätter att mötet är slut för att det är totalt kaos och skottlossning på Maidan.

Vi lämnar och tar oss snabbt till Maidan där vi möts av sirener och privatbilar som lämnar torget i full fart, folk som springer runt och ger första hjälp till skadade som ligger på marken. Vi tar oss längre in på Maidan, hör mer skottlossning

och säger till varandra att vi måste hålla ihop och alltid ha en fri väg ut. Jag ser mellan 20 och 30 skadade eller döda som bärs ut på mattor och gamla dörrar av springande frivilliga, många i hockeyhjälm av plast som skydd mot krypskyttar ur Berkut, en specialstyrka inom ukrainska polisen, som siktar mot huvudet på demonstranterna.

Jag tänker – och när jag betraktar det så här i efterhand, den naiva tanken – och säger i en inre dialog med mig själv ”Marietta om du inte tittar upp på krypskyttarna som är på taken och på en bro så skjuter de inte dig”. Så jag går djupare och djupare in i kaoset i krigszonen, för att jag vill se vad som händer så att jag kan berätta för omvärlden. En del människor försöker prata med mig och gestikulerar och pekar och till sist är det en som på engelska säger ”du måste lämna du kan bli skjuten, det är farligt här, du har ingen hjälm eller något skydd”. Och jag tänker vad är hockeyutrustning som du har för skydd, men inser att jag ska ta mig ut, när jag upptäcker att jag inte hittar mina två kollegor och vi som skulle hålla ihop och ha en fri väg ut. Jag tar mig ut men hittar inte mina kollegor och tar mig in igen och hittar dem till slut och vi tar oss ut tillsammans, tagna, chockade, ledsna och bestörta. Detta kan inte vara sant.

Vi tar oss längre bort från Maidan, åker en linbana som denna dag är gratis så att folk kan fly från Maidan och skottlossningen.

Vi går runt, runt - vad ska vi göra? Tidig eftermiddag har vi en tid inbokad med presidenten. Vill han träffa oss? Vi tar oss med bil förbi många avspärningar och kontroller till presidentens administrativa byggnad som normalt är bevakad men nu är den mycket välbevakad av poliser och soldater med skarpladdade automatvapen. De är överallt både ute och inne i byggnaden. Säkerhetskontrollen är hårdare än vanligt. Mobiler tas i förvar, väskor genomsöks. Vi blir visade till ett förrum

till presidentens stora guldiga mottagningsrum (vi har varit här massor av gånger). Vi väntar och väntar, men inget händer. Vi får besked att ett möte som presidenten har med tre ministrar från Tyskland, Polen och Frankrike drar ut på tiden, men jo, presidenten vill träffa oss. Jag tittar ut genom ett fönster mot en innergård och ser hur massor av kravallpoliser beväpnar sig med k-pistar, ammunition och granater. Jag ser också hur lyxiga svarta bilar med tonade rutor fylls med resväskor och saker av privat karaktär, en flykt förbereds. Vi sätter på en TV som finns i rummet och där visas i direktsändning hur kravallpoliser skjuter folk och när någon försöker hjälpa de skadade och dra undan dem så blir de också skjutna. Vi sitter alltså fem meter från presidenten och upplever allt detta fasansfulla som vi vet att han har gett order om. Och nu bestämmer vi oss för att lämna då vi har väntat i nästan fyra timmar. Jag stiger ut ur rummet och genast kommer en person och säger att vi inte får lämna för presidenten vill verkligen träffa oss. Han går in med en lapp till presidenten och kommer tillbaka och bekräftar ja, presidenten vill träffa er ni måste stanna. Vi bara skakar på våra huvuden och säger nu går vi. Vi får tillbaka våra mobiler efter en mindre kamp och hård ordväxling.

Väl ute på gatan blir vi kontaktade av en kvinnlig läkare som befinner sig på Hotell Ukraina, hotellet vid Maidan, vars lobby och bar snabbt har gjorts om till ett fältsjukhus. Hon vill att vi kommer och hedrar de 12 döda som de inte lyckats rädda. Vi försöker ta oss till Hotell Ukraina direkt men det går bara inte. Vi bestämmer oss för att åka till ett sjukhus i utkanten av Kiev och se hur situationen är där. Vi vet att många skadade inte vågar åka till sjukhusen eftersom polisen åker dit och griper skadade demonstranter. När vi kommer till sjukhuset möts vi av stora folkmassor som stoppar vår bil och letar igenom den och försäkrar sig om att vi inte har något med de styrande i Ukraina att göra och inte tänker släppa någon skadad till polisen.

Vi får passera och väl inne på sjukhuset, som är som ett fort med bara låsta dörrar, får vi till sist träffa sjukhusdirektören. Och medan vi är där ringer en oligark och erbjuder medicinsk utrustning till sjukhuset.

Vi besöker senare på kvällen Hotell Ukraina. Det är en surrealistisk upplevelse att se hur lobby och bar har blivit ett fält-sjukhus med ett tiotal fullt utrustade operationsbord.

För mig personligen var det ett omtumlade dygn som det var svårt att ta in, så mycket hemskheter med så många dödade och skadade och mitt i allt det får jag besked att mitt sjunde barnbarn har fötts. Liv och död på en gång gör det svårt att hantera känslorna.

När vi nästa dag, fredagen den 21 februari 2014, var på Kievs flygplats för att flyga hem och placerades i den så kallade VIP-loungen, konstaterade vi att den var överfull av flyende rika och till president Janukovyts närstående personer. Presidenten själv flydde också till sin vän Putins Ryssland och den 22 februari avsattes han av Verkhovna Rada, det ukrainska parlamentet. Julia Timoshenko frigavs efter beslut i parlamentet.

I mars 2014 annekterades Krim av Putins Ryssland och ett krig startades av ryskstödda separatister i östra Ukraina, ett krig som i skrivandets stund fortfarande pågår.

När vi hade aprilsessionen 2014 med Europarådet ville jag få Ryssland uteslutet ur Europarådet och var drivande för detta. Det blev inte så men Ryssland miste sin rösträtt och fick inte delta i vissa av Europarådets organ. Vad kan vara värre än när ett medlemsland annekterar en del av ett annat medlemsland samt bedriver krig i en annan del av landet. Men Ryssland har "vänner" i Europarådet, köpta enligt mig.

Julia Timoshenko kom till Strasbourg och EPP-gruppen efter frisläppandet från fängelset. Hon tackade mig för min outtröttliga kamp för att få henne fri från fängelset och påminde igen om att tack vare att jag ständigt tog upp henne i debatter

och alla sammanhang jag kunde, så var hon fortfarande vid liv, hon hade fruktat för sitt liv i fängelset.

Portad av Putin – ett erkännande

Den 29 maj 2015 blir jag uppringd av UD som meddelar att jag är en av åtta svenskar som finns på en lista från Ryssland innebärande att jag inte längre får visum dit. Jag minns att jag började skratta och hörde hur UD-tjänstemannen låter frågande. Jag säger ja, detta är ett bevis på att jag hamnat rätt i mitt agerande, mina anföranden och kommentarer mot Putins maktutövning.

Jag känner mig hedrad och stolt över att ha nått fram till Putin med min outtröttliga och konsekventa kritik och fördömning av hans agerande under många år. Det rör sig om allt från kriget i Georgien, förtryck av den egna befolkningen, i synnerhet olikvänligt, attacker mot politiska motståndare genom ett totalitärt och odemokratiskt agerande, inskränkningar av demokratiska rättigheter på hemmaplan till annekteringen av Krim och krigföring i östra Ukraina. Ja, det blev nog många anteckningar i Putins svarta bok om mig. Portad av Putin är en hedrande ”utmärkelse” enligt mig och den är jag stolt över.

Ryssland har två gånger sedan 2014 försökt att återfå sin ackreditering till Europarådet men fått nej, och i juni 2017 slutade Ryssland att betala sin medlemsavgift till Europarådet. Mot bakgrund av de händelser som jag beskrivit är det både osmakligt och obegripligt att Ryssland 2019 åter släpps in i Europarådet och det är något som de svenska Socialdemokraterna bör ställas till svars för.

MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN

Född i Landskrona 1951

*Politiskt verksam som kommunalråd, kommunstyrelseordförande och
kommunfullmäktigeordförande i Haninge*

Riksdagsledamot 1995–2014

Svensk delegat i Europarådets parlamentariska församling (PACE) 2007–2014

ANN-CATHRINE HAGLUND

Moderata kvinnor i tidigt europeiskt samarbete – EFU/EUW.

Moderata kvinnor var pionjärer när det gäller europeiskt samarbete. Redan 1953 kallade Österrikiska Folkpartiets Kvinnoförbund och dess ordförande riksdagsledamoten Dr Lola Solar aktiva kvinnor från de konservativa och kristdemokratiska partierna i Europa till ett möte i Salzburg för att diskutera bildandet av ett gemensamt kvinnoforum. Syftet var att främja samarbete och erfarenhetsutbyte mellan kvinnor av samma politiska uppfattning från Europas olika länder och att prioritera kvinnofrågor. Mötet avslutades med att man uppdrog åt det österrikiska kvinnoförbundet att förbereda ett permanent samarbetsorgan, det som blev Europeiska Kvinnounionen EFU (Europäische Frauenunion)/ EUW (European Union of Women).

Det var först inte självklart för Högerens Kvinnoförbund att gå med i EFU/EUW. Inger Ström-Billing har i "Moderata pionjärer. Kvinnor i politiskt arbete 1900–2000." (2004) avsnittet "Ingrid Diesen/Europeiska Kvinnounionen" beskrivit diskussionerna inom förbundet inför medlemskapet. Högerkvinnornas ordförande Ebon Andersson var tveksam medan första och andra vice ordförandena Blenda Ljungberg och Elsa Ewerlöf var positiva.

Sverige blev medlem i EFU/EUW 1960 och den svenska sektionen deltog för första gången som fullvärdiga medlemmar vid Generalförsamlingen i London 1961. Astrid Kristensson och Anna Britta Heckscher representerade då Sverige.

EFU/EUW fick sex kommissioner; familje-, sociala, ekonomiska, juridiska, utrikespolitiska, utbildnings-, och kulturkommissionerna. Vartannat år anordnas en generalförsamling där kommissionerna skall vara representerade och redovisa sitt arbete. EFU/EUW är en icke-statlig organisation – NGO – som har rätt att sända observatörer till FN:s ekonomiska och sociala råd ECOSOC, och till Europarådet. EFU/EUW samarbetar med EPP:s kvinnliga representanter i Europaparlamentet genom EWA – European Women´s Association – paraplyorganisation för EFU/EUW och EPP Women (European People´s Party), den partigrupp Moderaterna tillhör i Europaparlamentet.

Inom svenska EFU/EUW har alltsedan starten stora och engagerade insatser gjorts för europeiskt samarbete av många moderata kvinnor av vilka kan framhållas sektionens ordförande men även andra aktiva såsom Blenda Ljungberg, Inger Leijonhufvud, Ingrid Sundberg, Ingrid Diesen, Margaretha af Ugglas, Eivor Kjellgren, Marietta de Pourbaix-Lundin, Charlotte Cederschiöld, Britt Tryding. Många av de kvinnor som har varit och är aktiva inom EFU/EUW har också erhållit andra internationella uppdrag.

Ingrid Diesen valdes 1979 till internationell ordförande. Hon var nominerad av valberedningen och Elsa Nygren, som satt i valberedningen, kunde berätta att nomineringen var enhällig. Det blev dock en viss dramatik eftersom det var mycket osäkert om Ingrid skulle acceptera. Jag minns hur jag själv – på ett "damrum" i Bonn – försökte övertala henne och rådde henne att kontakta partiet hemma för att utröna om hon hade stöd från partiet, vilket hon sedan fick.

Europe Alive är en särskild verksamhet som innebär att medlemmarna i EFU/EUW inbjuds att besöka något av Europas länder i 3–4 dagar i syfte att lära känna varandras länder. Ett land utses varje år till besöksland. En tredjedel av tiden

ägnas åt landets politik, en tredjedel åt kultur och en tredjedel till besök i familjer. Britt-Marie Lepp var nationell ordförande för denna verksamhet i nära 20 år varefter Inger Ström-Billing övertog ordförandeskapet.

EFU/EUW arbetar för att stärka fred och rättvisa och samarbete mellan länder, för värnande av mänsklig värdighet och frihet, vaktslående om det europeiska kulturarvet och främjandet av social och ekonomisk utveckling. EFU/EUW hävdar att detta endast kan ske genom ökat inflytande för kvinnor. Att hjälpa kvinnorna i de nya demokratierna att spela en roll i utvecklingen är en viktig uppgift.

Inger Ström-Billing har listat temata för Kvinnounionens arbete till och med 2003. Efter 2004 och även tidigare engagerade sig EFU/EUW också i klimat-, miljö- och hälsofrågor, något som den svenska sektionen och särskilt Lillemor Lindberg och Margareta Nordenvall var drivande bakom. Som internationell ordförande talade Margareta Nordenvall om flygets påverkan på miljön redan 2008 och om behovet av teknisk utveckling i positiv riktning. Svenska EFU/EUW har också bl.a. arbetat för fler kvinnor på den moderata listan vid EU-val och satsat på utbildning om EU.

Källor:

Moderata pionjärer, 2004. www.moderatakvinnor.se

Inger Ström-Billing, *Ingrid Diesen/Europeiska Kvinnounionen*

Samtal med Britt Tryding, f.d. ordförande, maj 2019

FÖRKORTNINGAR

CDU	Christlich Demokratische Union Deutschlands. Tyskt kristdemokratiskt parti.
CIVEX	Commission for Citizenship, Governance, Institutional and External Affairs (Inom EU:s regionkommitté) Utskott som arbetar med medborgarskap, styrelseformer, institutionella frågor och yttre förbindelser.
CLRAE	Congress of Local and Regional Authorities of Europe. Kongressen för lokala och regionala myndigheter (del av Europarådet)
COREPER	Comité des Représentants Permanents. De ständiga representanternas kommitté.(EU)
CSU	Christlich-Soziale Union. Kristligt Sociala Unionen. Kristdemokratiskt parti i Bayern
DEMYC	Democrat Youth Community of Europe
DDR	Deutsche Demokratische Republik. Tyska demokratiska republiken/Östtyskland.
ECOSOC	United Nations Economic and Social Council. FN:s ekonomiska och sociala råd
EEC	The European Economic Community. Europeiska ekonomiska gemenskapen 1958 – 1993. (Föregångare till EG och EU)
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES, är ett samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Island, Liechtenstein och Norge, å andra sidan
EDG	European Democrat Group
EDU	European Democrat Union. Europeisk samarbetsorganisation för konservativa och kristdemokratiska partier.
EFTA	European Free Trade Association. Europeiska frihandels-sammanslutningen.
EFU	Europäische Frauenunion. Europeiska kvinnounionen
EG	Europeiska Gemenskapen
EMU	Europeiska Monetära Unionen

EP	Europaparlamentet
EPP	European People's Party. Partigrupp i Europaparlamentet
EPU	European Parliamentary Union
ESK	Europeiska säkerhetskonferensen (senare OSSE eller OSCE, på engelska)
EU	Europeiska Unionen
Europol	Europeiska Unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning
EUW	European Union of Women. Europeiska kvinnounionen
EWA	European Women's Association. Paraplyorganisation för EFU/EUW och EPP Women
FN	Förenta Nationerna
HANSA	Ett handelsmonopolförbund från 1300-talet
HBTQI	Homosexuella, Bisexuella, Transpersoner, Queera, Intersexpersoner
IDU	International Democrat Union. Global samarbetsorganisation för konservativa och kristdemokratiska partier
IFCY	Forna Jugoslavien
Jobbik	Ultranationalistiskt och högerpopulistiskt politiskt parti i Ungern.
KGB	Kommittén för statssäkerhet (Sovjetunionen)
KSO	Kommunstyrelsens ordförande
LIBE	European Parliament Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs. Europaparlamentets utskott för medborgliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor
MEP	Medlem av Europaparlamentet
MIT	Massachusetts Institute of Technology
MKF	Moderata Kvinnoförbundet
MP	Member of Parliament. Riksdagsledamot.
MR	Mänskliga rättigheter
MUF	Moderata Ungdomsförbundet
NGO	Non-governmental organisation. Icke-statlig organisation.
OECD	The Organisation for Economic Co-operation and Development. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling
OSSE/OSCE	Organisation för säkerhet och samarbete i Europa
PACE	Parliamentary Assembly of the Council of Europe. Europarådets parlamentariska församling
PES	Party of European Socialists
SME	Små och medelstora företag
SKL	Sveriges kommuner och landsting
SvD	Svenska Dagbladet
UD	Utrikesdepartementet

KOLUMNTITEL

UNAIDS	FN:s gemensamma program rörande hiv, aids.
USSR	Sovjetunionen
YEPP	EPP:s ungdomsförbund

PERSONREGISTER

- Andersson, Ebon 107
Andersson, Sten 22
Arrhén, Erik 14
Arvidsson, Per Arne 57
Ask, Beatrice 49
Bangemann, Martin 31
Barnier, Michel 45
Belfrage, Frank 31, 56
Bernitz, Ulf 44
Bildt, Carl 18, 22, 23, 31, 37, 56, 78,
81, 99
Bjerregård, Ritt 32
Bodin, Birgitta 78
Bodström, Lennart 21
Bohman, Gösta 17, 18, 20
Broek, Hans van den 81
Burenstam Linder, Staffan 49, 53,
55, 56, 58, 81
Carlsson, Gunilla 10, 44, 58
Cars, Hadar 31
Cassidy, Bryan 50
Cederschiöld, Charlotte 10, 52, 53,
54, 55, 57, 78, 108
Churchill, Winston 14
Corrazza Bildt, Anna Maria 11,
67, 69, 71
Cresson, Edith 55
Dahl, Ann-Sofie 20
Diesen, Ingrid 108
Dinkenspiel, Ulf 31
Drenjanin, Jelena 11
Edholm, Anders 77, 78
Eliasson, Dan 39
Eriksson, Paula 78
Erlander, Tage 20
Erlandsson, Fredrik 52
Ewerlöf, Elsa 107
Falkmer, Karin 10, 49, 78
Farage, Nigel 74
Feldman, Emma 69
Fälldin, Torbjörn 20
Gorbatjov, Michail 15
Gradin, Anita 31-32, 38, 56, 80
Granquist, Per 31
Grönfeldt, Bergman Lisbeth 11
Gudmundsson, Sabina 69
Gustafsson, Holger 31
Habsburg, Otto von 21
Hafström, Jonas 78
Hagård, Birger 21
Heckscher, Anna Britta 107
Heckscher, Gunnar 15
Hedborg, Alexandra 69
Hellström, Mats 31
Hökmark, Gunnar 11, 19, 20, 21,
49, 51, 77
Janukovyti, Viktor 96, 99, 100, 104
Jeltsin, Boris 23
Johnson, Boris 74
Junker, Jean Claude 50
Kinberg Batra Anna 11, 25, 26, 52
Kjellgren, Eivor 108
Kohl, Helmut 18
Kokalari, Arba 54, 55

- Kozyrev, Andrej 23
 Kristensson, Astrid 107
 Laar, Maart 22
 Lamfalussy, Alexander 33
 Leijonhufvud, Inger 108
 Lennmarker, Göran 15
 Lepp, Britt-Marie 109
 Lindberg, Lillemor 109
 Lindh, Anna 43
 Ljungberg, Blenda 107, 108
 Lund, Gunnar 43
 Lyrvall, Björn 81
 Malmberg, Mikael af 23, 25
 Martens, Wilfred 36
 Medina, Cecilia 69
 Merkel, Angela 71
 Miert, Karl van 31
 Milosevic, Slobodan 24
 Mitterrand, Francois 35
 Monti, Mario 31, 45
 Musharraf, Pervez 65
 Nordenvall, Margareta 109
 Nygren, Elsa 108
 Ouchterlony, Thomas 43
 Orban, Victor 25, 74
 Palme, Olof 17, 20
 Pen, Marine le 74
 Persson, Göran 10, 42, 43
 Plumb, Henry 18
 Pokorny, Carl Robert 16
 Pourbaix-Lundin, Marietta de 12,
 108
 Putin, Vladimir 12, 94, 95, 99, 100
 ff. 104, 105
 Rada, Verkhovna 104
 Reagan, Ronald 15
 Reinfeldt, Fredrik 49
 Ripa, Henrik 50
 Rubig, Paul 60
 Salvini, Matteo 74
 Santer, Jacques 30, 32, 55
 Schlingmann, Per 49
 Schmidt, Olle 62
 Silguy, Yves-Thibault de 31, 32
 Solar, Lola 107
 Stenbeck, Anna 27
 Stenbeck, Hugo 14
 Stenmarck, Per 55, 56, 78
 Strindberg, Per Olof 21
 Ström-Billing, Inger 107, 109
 Sundberg, Ingrid 16, 108
 Sydow, Björn von 91
 Szenci, Ildiko 60
 Söder, Karin 20
 Tajani, Antonio 46
 Takacs, Veronica 28, 29
 Tarschys, Daniel 42, 43
 Timoshenko, Julia 99, 104
 Thatcher, Margret 15
 Theato, Diemut 55
 Tryding, Britt 108
 Ugglas, Bertil af 16
 Ugglas, Margareta af 10, 11, 30, 31,
 32, 49, 77, 79, 80, 108
 Unckel, Per 13, 49
 Virgin, Ivar 57, 78
 Voller, Patrik 60
 Walesa, Lech 19
 Wallström, Margot 44
 Wistrand, Karl 14
 Wogau, Karl von 51
 Åström Sverker 20
 ,

